

INFO LGOG KRING TER HORST

Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Ter Horst
Opgericht 1 januari 1974

Excursie Burg Vogelsang en Kornelimünster "Kaffee und Kuchen"

INFO LGOG KRING TER HORST

Drieëntwintigste jaargang, nummer 49, september 2013

Een uitgave van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Ter Horst.

INFO LGOG verschijnt twee maal per jaar. De oplage is 200 exemplaren.

REDACTIE INFO LGOG

Dhr. J.H. Jenniskens (Jos)
Engelerveld 14, 5961 DP Horst.
Telefoon: 077 398 2948
Telefoon: 06-13636386
mailadres: josjenniskens@home.nl

Dhr. J.T.L. Duijf (Jan)
Kloosterstraat 19, 5961 GE Horst
Telefoon: 077 398 8322
Mailadres: jtlduijf@hetnet.nl

Redactieadres: Engelerveld 14, 5961 DP Horst, telefoon 077 398 2948
e-mail: josjenniskens@home.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Van de redactie</i>	4
<i>Columns</i>	
Historische sensatie	7
<i>Artikelen</i>	
Ter Voert in de Echo	9
Het oorlogsmonument in Horst	14
De Perdswei in Tienray	20
Het bronzen zwaard van Kronenberg	21
De ontwikkeling van het Sevenumse wegennet	27
Wetenswaardigheid over museum de Locht	35
<i>Interview</i>	
Interview met Piet van Enckevort	37
<i>Opinie</i>	
De geschiedenis van het Landschap	69
<i>Lezingen</i>	
De geschiedenis van de Familie Esser	43
Het Peeldorp Evertsoord	45
De Peelschatten	47
<i>Excursies</i>	
Burg Vogelsang en Kornelimünster	51
LGOG studiereis 2013	58
Wandeling door Griendtsveen	62
Zomeravondwandeling over de Zwarte Plak	65
<i>Bestuurszaken</i>	
Bij aanvang van het nieuwe seizoen	5
150 jaar LGOG	67
In memoriam Jan Sleutels	70
Programma 2013-2014	71
Bestuur LGOG krind Ter Horst	72

VAN DE REDACTIE

De liefde voor geschiedenis zit in het detail. Onder dit motto is uw redactie, in overleg met het bestuur, erin geslaagd om u met deze uitgave voor het eerst een INFO te presenteren die helemaal in kleur is. We hopen dat de kleur zorgt voor een grotere visuele aantrekkelijkheid: afwisseling, maar zeker ook dat het leidt tot een betere presentatie van bijvoorbeeld historische kaarten, waarvan u er enkele in dit drukwerk aan kunt treffen.

Een ander streven van de redactie krijgt in deze INFO vorm: het is gelukt om enkele mensen aan te trekken die bereid zijn om regelmatig artikelen aan te leveren over de kernen die hen bijzonder aan het hart gaan. Daarbij gaat het over auteurs met een staat van dienst: Nel Verstegen en Harrie Raaymakers hebben menige onderzoekspublicatie op hun naam staan, terwijl de filosoof Jörgen Dinnissen kiest voor de originele invalshoek. Hay Mulders verwent ons vanuit het Amerikaanse al langere tijd met gedegen en goed uitzierende artikelen.

De aandacht voor de geschiedenis van het hele grondgebied van onze gemeente krijgt natuurlijk ook op andere manieren vorm: kijkt u maar eens naar de inhoudopgave van uw blad, de excursies en zomeravondwandelingen en de belangstelling voor het historische landschap. De wintercursus van onze kring gaat over het landschap van de eigen gemeente. De geschiedenis van een landschap, en vooral het specifieke en kenmerkende daarvan, laat zich niet zo eenvoudig beschrijven. Daarom nodigt de redactie u uit om te reageren op een poging van 'Het landschap in Horst aan de Maas' om de algemene geschiedenis van het landschap integraal in een multimediapresentatie voor het voetlicht te brengen. Wij zijn ervan overtuigd dat de geschiedenis van ons eigen landschap nog veel verborgen schatten kent die het waard zijn om te worden opgedolven en beschrijving behoeven.

Tenslotte willen wij u oproepen om vooral te reageren op de inhoud en vorm van ons blad.

Misschien wilt u regelmatig een bijdrage over de kern van uw hart leveren? Bent u het eens of oneens met de bijdragen? De redactie staat open voor alle reacties.

BIJ AANVANG VAN HET NIEUWE SEIZOEN

Marcel van den Munckhof, voorzitter

ROYAAL

Geachte leden van de Kring Ter Horst van het LGOG,

De eerste helft van 2013 zit er inmiddels op, we gaan aan een nieuw seizoen beginnen. Voor onze kring wordt dat het 40^e seizoen. Natuurlijk, vergeleken met het provinciale genootschap is dit nog piepjong en stelt het weinig voor: in juni werd officieel het 150-jarige bestaan van LGOG gevierd. Of eigenlijk het hele jaar al. Het is jammer om te constateren dat dit voor een (groot) deel van onze leden aan de neus voorbij is gegaan: iedereen wordt steeds uitgenodigd maar laat verstek gaan om allerlei redenen. Misschien ook omdat het idee bestaat dat het een feestje voor *de bestuurderen* zelf is. Maar niets is minder waar! Alle bijeenkomsten zijn voor alle leden toegankelijk. Misschien komt het geringe aantal kringleden bij de manifestaties ook omdat het "zo ver" is. Dan nodig ik u bij dezen alvast uit voor de afsluitende bijeenkomst op zaterdagmiddag 7 december in de omgeving van Gennepe, dus vlakbij!

Boven dit stukje staat het woord *royaal*, koninklijk. De afgelopen maanden hebben de koningshuizen van Nederland en de buurlanden dan ook volop in de schijnwerpers gestaan. Het begon met de troonswisseling in Nederland. Daarna waren de zuiderburen aan de beurt die sinds juli een nieuwe *koning der Belgen* hebben. Een dag later werd een toekomstige koning aan de overkant de Noordzee geboren en kunnen de Britten er weer lange tijd tegen. Maar ook LGOG *goes royal*: op 26 juni was de officiële overhandiging van de documenten die bij het predicaat "koninklijk" horen (waardoor het vanaf nu *Koninklijke LGOG kring Ter Horst* is); drie dagen later was het LGOG opnieuw te gast op het Gouvernement vanwege de viering van het 150-jarige jubileum. Hare Koninklijke Hoogheid prinses Beatrix luisterde een deel van de zitting op en haar aanwezigheid gaf extra glans aan de geslaagde bijeenkomst. In deze *LGOG Info* kunt u daar meer over lezen.

Royaal, in de tweede betekenis van het woord, deed het Bestuur van de Kring toen de vraag van de redactie kwam om wat meer kleur in het tijdschrift te mogen brengen. Offertes werden opgevraagd, links en rechts werden de mogelijkheden bekeken en bestudeerd. Duidelijk was dat er een forser prijskaartje aan de kleurenditie zou hangen; de advertentietarieven verhogen was, mede gezien de economische tijden, geen optie en het uitbreiden van het aantal advertenties werd als niet zinvol gezien. Het Bestuur heeft besloten daarom zelf de extra kosten te betalen, in de verwachting dat deze nieuwe kleureninfo u goed zal bevallen.

Extra glans aan het jubileumjaar werd gegeven door de extra wandeling in Griendtsveen. Daar kwamen met name leden van de omringende kringen op af. Onze eigen leden kwamen dan weer massaal naar de wandeling in de omgeving van Evertsoord. Maar liefst 97 deelnemers (een record, het vorige was Grubbenvorst met 96 deelnemers) kwamen de wandeling meemaken en genoten van het prima weer. Een extra activiteit wordt aan het einde van het jaar toegevoegd als we in de kerstvakantie er in eigen streek op uit gaan en daarbij de leden van de kring Maas en Niers ook uitnodigen. Maar daar hoort u nog meer over!

De overige lezingen zijn al gepland: we blijven dit seizoen heel dicht op onze eigen wortels en zullen in september beginnen met Sevenum. In november hebben we het over de wetgeving in onze streken ten tijde van de Pruisen, in december gaan we de kerk schatten van de St.-Lambertuskerk aan een nader onderzoek onderwerpen. Lottum en Broekhuizen(-vorst) staan in de belangstelling in januari met de lezing over Mgr. Schraven, naar aanleiding van een stripboek over deze bisschop in China.

We horen regelmatig van andere kringen dat wij in de kring Ter Horst verwend zijn met de opkomst. Wij proberen dit te realiseren door boeiende onderwerpen te kiezen. Wij hopen dat we voor het nieuwe seizoen daar ook weer in geslaagd zijn!

Mede namens de bestuursleden van de kring Ter Horst

Marcel van den Munckhof
voorzitter

HISTORISCHE SENSATIES (5)

Oud Horst in het nieuws

Wim Moorman

Een stukje graag over historische sensaties, luidde het verzoek. Of beter: mijn historische sensaties. Nooit enige gedachte aan gewijd, maar goed: u vraagt, wij draaien.

'Het voornemen bestaat een fietspad aan te leggen van Broekhuizen (...) over de Locht, Konijnswaranda en Melderslo tot Horst-dorp.' Voornemen? Maar dat werk is toch al lang in uitvoering? Daar zijn toch al miljoenen aan gependend? Klopt! Bovenstaande zin is dan ook afkomstig uit de *Nieuwe Venlosche Courant* van 22 februari 1913.

Het volledige krantenbericht is terug te vinden in deel 2 van *Oud Horst in het nieuws*. Dit achtelijke *grand travail* van Loe Derix (1947-2000) zou eigenlijk verplichte kost moeten zijn voor elke Horster volksvertegenwoordiger en bestuurder. Gewoon hun takenpakket uitbreiden met wekelijks minimaal een uur grasduinen in *Oud Horst in het nieuws*. Waarom? Nou, bijvoorbeeld om de dames en heren het besef bij te brengen dat een lange adem soms onontbeerlijk is. Zo maakt de casus van het fietspad van Broekhuizen naar Horst duidelijk dat er zomaar een eeuw overheen kan gaan alvorens plannen worden gerealiseerd.

Politici zouden uit datzelfde deel 2 ook kunnen leren dat grootschalige agrarische initiatieven niet altijd levensvatbaar zijn. Bij mijn weten is althans het plan voor twee megaveehouderijen met honderd melkkoeien en een omvang van honderd hectare (geschatte investering: 70 duizend gulden), waarvan in de *Nieuwe Venlosche Courant* van 14 oktober 1913 sprake is, nooit van de grond gekomen. De krant achtte beide bedrijven op grond van hun verregaande mechanisatie en uiterst efficiënte bedrijfsvoering overigens 'alleszins levensvatbaar'. Woorden die de huidige generatie Horster gemeenteraadsleden en bestuurders ongetwijfeld bekend in de oren zullen klinken.

Nu ik er wat beter over nadenk: wat is dat eigenlijk voor bekrompen gedachte om *Oud Horst in het nieuws* uitsluitend verplicht te stellen

voor volksvertegenwoordigers en bestuurders? Waarom niet meteen voor alle Horstenaren? Zowel vroegerwasallesbeterzeggere als vooruitgangsgelovers kunnen er op elke bladzijde bevestigingen van hun gedachtegoed (voor zover aanwezig) in aantreffen.

Om bij dat jaar 1913 te blijven: vroeger-was-alles-beterzeggere zullen ongetwijfeld triomfantelijk wijzen op het krantenbericht waaruit blijkt dat Horst tijdens de kermisdagen werd aangedaan door een reizende bioscoop (waarin overigens geen 'ongepaste' films mochten worden vertoond). En nu? In geen velden of wegen een reizende bioscoop te bekennen, laat staan een permanente. Vroeger was alles beter!

Vooruitgangsgelovers zullen opveren bij het bericht – vijf bladzijden verder – uit de krant van 18 oktober 1913 waarin melding wordt gemaakt van het trieste feit dat in de voorafgaande week negen kinderen in Horst waren gestorven 'hoewel geen epidemische ziekte onder de kinderen voorkomt'. In één week negen kinderen die overlijden? Dat gebeurt tegenwoordig niet meer! Vooruitgang!

Maar ook niet-vroegerwasallesbeterzeggere en niet-vooruitgangsgelovers zouden gebaat zijn bij een wekelijks uurtje *Oud Horst in het nieuws*. *Oud Horst in het nieuws* doet je reflecteren, bezorgt je plaatsvervangende schaamte, biedt je inzicht, laat je lachen, doet je verstoeld staan. En evenmin te versmaden: voor wie er oog voor heeft, valt op elke bladzijde van de acht delen wel een historische sensatie te scoren.

Noordsingel 11, 5961XW Horst
Telefoon 077-3981420
Telefax 077-3988603

Internet www.theunissen-dakbedekkingen.nl

GESCHIEDENIS VAN HORST PUBLIKATIES IN DE VOORMALIGE ECHO

H. G. ter Voert

H.G. Ter Voert (1905-1984) verdiepte zich jarenlang in de regionale historie en publiceerde daarover regelmatig in de Echo. In 1935 werd hij benoemd tot hoofd van de Lagere School in Griendtsveen. Tot aan zijn pensionering in 1970 zou hij deze functie blijven bekleden.

Hij schreef een reeks over het kasteel van Horst en zijn bewoners. Zijn artikelen bevatten een schat aan wetenswaardigheden. De redactie heeft daarom besloten om delen van de serie nogmaals te publiceren.

HET HUIS TER HORST

Willem Vincent van Wittenhorst hertrouwt

Na de dood van Wilhelmina van Bronkhorst 25 mei 1669 bleef haar (tweede) echtgenoot Willem Vincent van Wittenhorst kinderloos achter. Het jaar daarop hertrouwde hij, na verkregen kerkelijke goedkeuring, met zijn nicht Cecilia Catharina van Bocholtz.

De rentmeester van het kasteel voldeed 12 december 1670 een rekening wegens twee tonnen bier, die de rotten van Hegelsom ten' huize van Peter den Backer gedronken hadden, toen zij Mijnheer en Mevrouw hadden ingehaald. En 29 december 1670 vergoedde hij 't vervoer van de "speulluij (= muzikanten) uit Venlo, die hier gespeeld hadden op de bruiloft van Mijnheer.

Bij het aangaan van dit huwelijk sloten bruid en bruidegom 19 oktober 1670 een, contract antenuptiaal (= huwelijkscontract), waarin zij o.m. overeenkwamen, dat de langstlevende van hen het recht zou hebben, hun nog onverdeelde goederen naar eigen goeddunken te verdelen onder de kinderen, die eventueel uit dit huwelijk geboren zouden worden. In aansluiting hierop maakten zij 23 december 1672 een "mutueel" (= wederzijds) testament met de

bepaling, dat de langstlevende van hen het vruchtgebruik van hun erfgoederen zou genieten tot zijn (of haar) dood toe.

Een groot geschilderd portret (122 x 96 cm) van Cecilia Catharina van Bocholtz bevindt zich in de Oudheldkamer van Horst. Op de achterzijde is vermeld: “Vrouwe Cecilia Catharina Geborne (= geboren) Baronesse van Bocholt Baronne Douwariere van Wittenhorst ende Horst etc”. Het is dus gemaakt, nadat Willem Vincent overleden was. Dit portret is in 1952 met een viertal andere schilderijen door Baron Weichs de Wenne aan het gemeentebestuur in bruikleen gegeven. Wie het portret aandachtig bekijkt, zal het gevoel krijgen, dat het een matrone voorstelt, waar men niet de kachel mee kan aanmaken. Haar houding en gelaatstrekken verraden een dominerende figuur. Talrijk en langdurig ook zijn de moeilijkheden geweest tussen haar en het gemeentebestuur van Horst. Het ene proces was nog niet beëindigd, of het andere werd al weer aanhangig gemaakt.

De kinderen van Willem Vincent van Wittenhorst

28 April 1671 was C.C. van Bocholtz in verwachting, want toen is bij Van Espendonck veel goed voor wieg en babyuitzet gekocht. De geboortedatum van het eerste kind - een meisje, Anna Wilhelmina - is niet gevonden. Het kan niet langer dan een paar maanden geleefd hebben, want het stierf reeds 4 sept. 1671.

2 Aug. 1672 werd het tweede kind geboren, weer een meisje n.l. Maria Adriana Alexandrina Theresia Vrijfreule van Wittenhorst.

Van haar bevinden zich twee (misschien zelfs drie) geschilderde portretten in de Oudheidkamer te Horst.

Het eerste heeft tot titel: „Maria Adriana Alexandrina Theresia Vrij-Vreulin van Wittenhorst tot (= te) Horst“. Zij moet toen nog ongehuwd zijn geweest. De afmetingen van 't schilderij zijn 103 x 129 cm, binnen de lijst. De Vrijfreule heeft hier een wit parelsnoer om de hals en draagt grote oorbellen. Haar kleding bestaat uit een rood gewaad over 'n blauwe japon; met de linkerhand houdt zij de japon op. De hals is ontbloot. Links beneden staat een grote kruik en daarachter bevindt zich een poort. Boven de poort: takken en bladeren met enkele bloempjes. De rechterarm is zijwaarts gestrekt. Tussen duim en wijsvinger houdt zij een der bloempjes vast.

Het tweede schilderij is getiteld: “Vrouwe Maria Adriana Alexandrina Theresia Geborne (= geboren) Baronesse van Wittenhorst ende Horst. Gravinne van Frezin D'Arberg”. Dit portret heeft als signatuur: “F. Douven Pinxit (hij heeft het geschilderd) 1715”.

Sinds 19 oktober 1714 was Maria A.A.Th. van Wittenhorst getrouwd met Antoin Uldaric Graaf van Frezin, enz. Toen dit portret in 1715 geschilderd werd was Maria 42 of 43 jaar oud. Zij heeft twee lokken op het voorhoofd en draagt dezelfde oorbellen als op het vorige schilderij. De borst is ver ontbloot. Ze draagt een rood gewaad.

Het derde schilderij heeft geen opschrift. Vermoedelijk stelt het ook Maria A.A.Th. van Wittenhorst voor, maar dan op oudere leeftijd. Afmetingen van het schilderij 95 x 117½ cm. De haren van de geschilderde dame zijn gekruld. Zij heeft weer krullen op het voorhoofd. Zij draagt hetzelfde parelsnoer als op het eerste schilderij en bovendien nog een dubbel snoer van beurtelings grote en kleine kralen over de borstuivers. In de rechterhand houdt zij een takje met blaadjes en groene bessen. Haar linkerarm leunt op een kastje met hartvormig paneel. Draagt een paars gewaad over een groene japon. Inzet links boven: een kasteel?

Ook in het Bonnefantenmuseum te Maastricht bevindt zich een schilderij van deze Vrijfreule van Wittenhorst. Volgens "De Maasgouw 1923" is het door Kanunnik Mgr. H. Evers aan het museum afgestaan. Het portret stelt Maria voor op 17- of 18-jarige leeftijd en wel als jachtgodin Diana. Het verraadt duidelijk een Spaans type. De schilder Philippe Coclers vervaardigde het in 1690.

Een goed jaar na de geboorte van Maria kreeg het echtpaar Van Wittenhorst-Bocholtz het derde en laatste kind, een zoon, Johan Willem Vincent. Hij werd geboren 19 oktober 1673 op de huwelijksdag van zijn ouders. Blijkens een rekening uit 1674 repareerde Gijsken van Creijtenberg de smid, zowel de wieg als de kinderwagen. Er werd nogal zwaar materiaal voor gebruikt - wat wil je ook anders bij een smid? - krammen, haken, nagels, bouten enz.

In hetzelfde jaar leverde Gijsbert den Becker een kinderstoel voor freule Maria, die toen in haar tweede levensjaar was.

In 1673 kocht het echtpaar Van Wittenhorst-Bocholtz de heerlijkheid Sevenum er bij. Doch vóór deze nieuwe aankoop betaald was, stierf de Baron 4 april 1674, zijn vrouw met twee kleuters achterlatend. Ook op een kasteel wisselden vreugde en verdriet zich telkens af, net als in andere gezinnen.

- meer dan 100 bieren -
HET CAFÉ MET GEVOEL VOOR
BIER MET 'N TRADITIE

Venrayseweg 94, 5961 AJ Horst
Telefoon (077) 398 30 09

DE OORLOGSMONUMENTEN OP HET OUD KERKHOF

Hans Steenmetz

Hans Steenmetz, is 67 jaar en gehuwd met een 'Horster mege'. In Horst is hij onder andere Voorzitter van het Comité 4 mei in Horst en Consul van de Oorlogs Graven Stichting (OGS). Hij doet onderzoek voor het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie. Dit artikel is een vervolg op het verhaal in de vorige INFO.

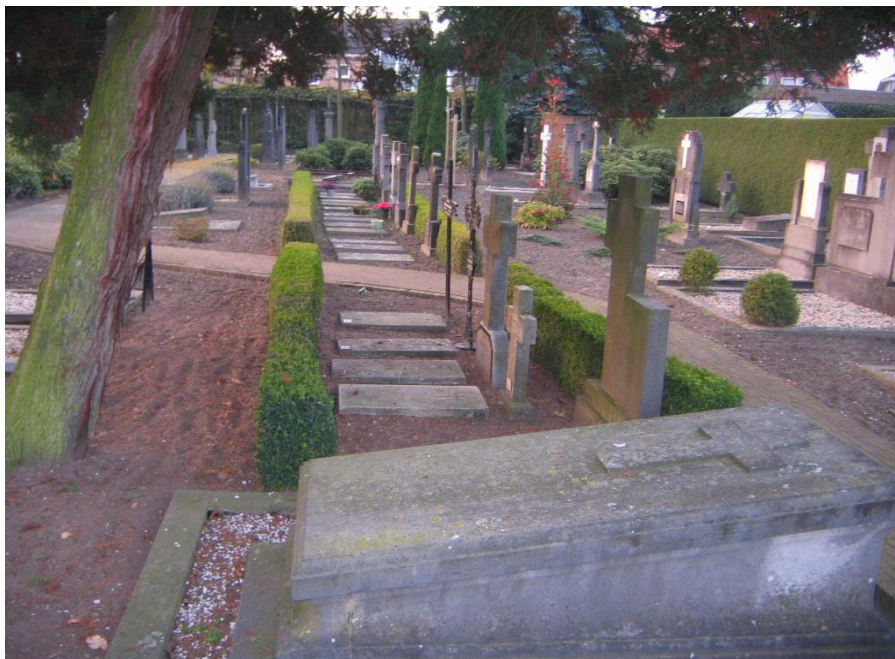
Het massagraf als monument

Op 12 oktober 1944 voltrok zich in de namiddag een groot drama in de kom van Horst. Door de Royal Canadian Airforce (RCAF) werden bommen afgeworpen op en rond het centrum. Een dertigtal doden en zeker evenzoveel gewonden waren het resultaat van die aanval. De doden werden verzameld in een zaaltje van het Patronaat.

Omdat er op dat moment in Horst en omgeving regelmatig razzia's werden uitgevoerd door de Duitsers zijn de stoffelijke resten in alle stilte door jongens begraven: zonder klokgelui (klokken waren gestolen) en publiek (angst voor razzia's).

Bij gebrek aan elektriciteit en werkkrachten konden niet zo'n groot aantal kisten worden gemaakt en zijn de slachtoffers in dekens en kleding gewikkeld ter aarde besteld op 14 oktober 1944. In een groot graf zijn ze bijgezet.

Dit 'massagraf' is op de begraafplaats nog aanwezig en duidelijk gemarkeerd.

Binnen de buxusrijen is het massagraf. Op de voorgrond de tombe van de familie Geurts met direct daarachter het 'extra' monumentje. De platliggende stenen zijn duidelijk waar te nemen. In de loop der tijd is het pad over dit massagraf gaan lopen, waardoor grafnummer 55 is opgeschoven.

De graven zijn in de loop der tijd door familie van grafmonumenten voorzien. Oorspronkelijk werden de graven elk door een betonnen plaat afgedekt. Deze plaat was niet van een naam voorzien, maar van een in de plaat gebeiteld kruis. Het is nog een zoekpunt wanneer dit is gebeurd. Op sommige plekken is later een grafsteen/ grafkruis geplaatst door familie. Het niet echt duidelijk wie waar exact is begraven. Het kan zijn dat familie na de ter aarde bestelling alsnog grafmonumenten heeft geplaatst maar daarover is niet echt duidelijkheid.

Een bijzonder monument

Het volledig verwoeste huis (meest linkse) van onder andere de Familie Geurts. Hier, waar nu het Kruidvat staat, tegenover het Oude Gemeentehuis, stonden drie huizen die totaal werden verwoest.

Het huis was volledig weggevaagd en in de restanten werden de stoffelijke resten van 8 of 9 mensen geborgen. Alle slachtoffers zijn zoals gezegd bijgezet in het massagraf. Er deed zich later echter een speciaal aspect voor dat nogal onverkwikkelijk was. Het massagraf is eind november/ begin december 1944 geopend.

Deze exhumatie (opgraving) geschiedde in opdracht en op verzoek.

Er was na de bevrijding van Horst (22-nov 1944) een probleem ontstaan. Nabestaanden van mevrouw Geurts, die zoveel familie in huis had als evacuee uit Venlo, hadden wel informatie gekregen over het overlijden van die familieleden maar van 'moeder' Geurts werd niets vernomen. Een geestelijke uit de familie die in Maastricht woonde, is met een Officier van Het Nederlandse Rode Kruis en Militair Gezag op onderzoek uitgegaan. Op verzoek is het graf toen door dezelfde jongens geopend die het indertijd hadden gedolven. Ze werden echter in hun werk belemmerd door de omstandigheden.

Rond de middag is toen door de genoemde geestelijke en officier in de ruïne extra onderzoek gedaan en toen is 'moeder' Geurts alsnog gevonden. Ze moet op slag dood zijn geweest gelet op de wijze waarop ze werd aangetroffen. Daarop heeft de Familie Geurts de stoffelijke resten van hun familie in een apart graf herbegraven. Dat graf is de tombe aan het begin van het massagraf.

Iemand anders, wiens vrouw ook in het graf was gelegd, had voor haar een ander graf ingericht. Het aanzicht van de stoffelijke resten en het graf hebben hem dan toch doen besluiten haar in het massagraf te laten.

Het (familie)grafmonument bevat derhalve geen stoffelijke resten van de omgekomen echtgenote, maar staat er wel nog steeds.

Merkwaardig is nu dat pal naast de graftombe van de familie Geurts een apart monumentje staat. Daarvan was eigenlijk niemand op de hoogte.

Rechts graftombe fam Geurts

Het monumentje naast de tombe.

Met hulp van de vrijwilligers van Stichting Oud Kerkhof is het opgeknapt en de tekst weer leesbaar gemaakt. Het is een monumentje voor drie vrouwen die als hulp in de huishouding werkzaam waren bij de familie Geurts. Deze drie vrouwen kunnen bij

het monumentje liggen, maar ook op een andere plek in het graf, dat is (nog) niet zeker. Wel is het een speciale geste om deze drie vrouwen op deze wijze bijzonder te eren.

Een van de veranderingen die een tijd geleden is doorgevoerd houdt in dat op 4 mei alle nog aanwezige graven met een witte roos worden gemarkeerd. Op alle graven worden zoveel rozen gelegd als er mensen zijn begraven.

Sommige graven zijn inmiddels geruimd of overgebracht naar het Ereveld in Loenen. Het betreft de graven van mensen die in Duitsland (of elders) waren omgekomen en in Horst waren herbegraven.

Wanneer ze onder de categorieën, en binnen de statuten, van de Oorlogs Graven Stichting (OGS) vielen is dat een zaak van en door de OGS. Zo worden door deze organisatie vele graven in de regio nog steeds onderhouden en zijn er op een aantal locaties zogenaamde Stichtingsgraven, die eeuwigdurende grafrechten hebben. Overigens gebeurt dat over de gehele wereld met zo'n 60.000 graven. Dit is echter een ander verhaal.

Voor al uw

FIETS-REPARATIES
en 2e HANDS FIETSEN

WIEL BECKERS
RIJWIELSERVICE
Van Merwijckstraat 47
Horst

Open: ma t/m vrij 19.00-20.00 uur

Bel voor inlichtingen:
077 - 398 63 32

DE PERDSWEI IN TIENRAY

Harrie Raaijmakers

De auteur H.L.J. Raaijmakers, afkomstig uit Geertruidenberg, was directeur van de Mariaschool te Tienray van 1 augustus 1963 tot 1 december 1995. Op verzoek van het kerkbestuur heeft hij zich sinds 1996 verdiept in de historie van Tienray en de kerk. Dit resulteerde in een boek van ruim tweehonderd pagina's met ruim tachtig afbeeldingen. Aansluitend heeft hij het verhaal over de oorlog geschreven over zowel Tienray als Oirlo. Tot slot heeft hij de wonderbaarlijke genezingen van Tienray (100) op een rijtje gezet. Titels van door hem geschreven boeken: 'Tienray meer dan tien huizen en één lieve vrouw', 'Ook aan Tienray ging de oorlog niet ongemerkt voorbij', 'Oirlo in oorlog' en 'Wonderbaarlijk Klein Lourdes'.

In Tienray is een leuk wegje te vinden dat in het verleden de naam "Perdswei" gekregen heeft. Je vindt het nabij "Over de Beek" vlak voorbij de oudste boerderij van Tienray.

Dit holle weggetje vormde vroeger een "communicatiemiddel" tussen Tienray en Castenray. De processie vanuit dat dorp maakte er ook gebruik van. Eind jaren zestig van de vorige eeuw is de overweg vervallen en is het nu een doodlopende holle weg.

Als je er nu in loopt kun je de plek duidelijk zien waar vroeger de molen gestaan moet hebben. De vrouwe van Meerlo droeg in 1339 die watermolen op aan de bisschop van Keulen. In 1844 liet Anna Ursula Margaretha barones de Cocq van Haeften de molen afbreken. Zes jaar later mocht het brugje afgebroken worden. Dat wegje dus.

De naam Perdswei doet onmiddellijk denken aan een wei waar paarden gebruik van konden maken. Meestal kregen paarden een minder goede wei toebedeeld dan andere dieren. Nou kun je je afvragen had Tienray wel paarden, want het dorp stond bekend als een arm gehucht. Jawel, in de Franse tijd maar liefst twee, op een bevolking van veertig inwoners. Men leende van elkaar af en toe een paard en regelde dat dan met een “toe tes”. Die paarden werden omstreeks 1800 gevorderd door de Franse overheersers. De boeren maakten met handen en hoeven duidelijk, dat het kreupele viervoeters waren. Dus ongeschikt om aan de zijde van Napoleon te strijden. Of ze toch voor hand- en spandiensten ingezet werden is onbekend.

We weten ook, dat van 1883 tot 1908 vier keer per jaar een veemarkt gehouden werd voor paarden, hoornvee, schapen en varkens. Op de markt in het centrum stonden de dieren vastgebonden aan touwen, die gespannen waren tussen de lindebomen. Die paarden kunnen misschien ook wel te vinden zijn geweest in de “Perdswei”. Zeg nu zelf: die naam is toch veel mooier dan Spoorstraat, Kloosterstraat of Swolgenseweg?

De foto is genomen vanaf de huidige Spoorstraat. Vroeger werd die weg, ook kiezelweg naar Horst, Stationsstraat en Molenstraat genoemd.

HET BRONZEN ZWAARD VAN KRONENBERG

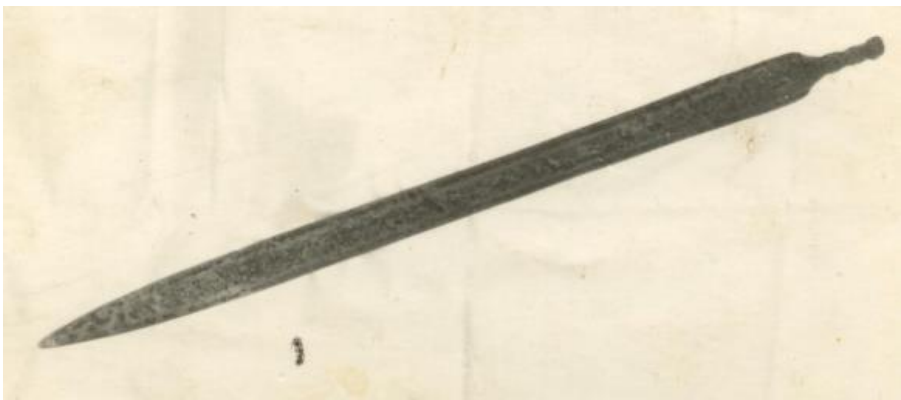
Hay Mulders

Hay Mulders beschrijft de vondst van een bronzen zwaard door zijn grootvader. Hay plaatst deze ontdekking in een bredere historische context.

Het achterlaten van metalen bijlen, zwaarden, en bepaalde ornamenten in rivieren of moerassen in de Bronstijd was geen verkwisting, maar een gangbare, cultureel betekenisvolle manier om met objecten om te gaan die gekenmerkt werden door een zekere culturele ambiguïteit, zoals producten van niet-regionale herkomst, of wapenrustingen.

*Deze nieuwe visie op vondsten van zwaarden en bijlen op drassige plekken presenteert archeoloog David Fontijn in zijn proefschrift *Sacrificial Landscapes. Cultural biographies of persons, objects and natural places in the Bronze Age of the southern Netherlands, ca. 2300-600 BC.**

Het was november 1931 toen Hand Mulders en zijn 8 jarige zoon Wiel in de Blakt in Kronenberg bezig waren met het rooien van een houtwal. Het gebied was erg moerassig en tegenwoordig bekend als de Heesbeemden. De naam van de vindplaats "De Blakt" komt al voor op kaarten van Sevenum uit 1745. Het betekent "open water".

Tijdens de werkzaamheden stuitten zij op een bronzen zwaard. Het lag op een diepte van ongeveer 50 cm.

Het zwaard was ongeveer 53 cm. lang en 3 cm. breed. Het zwaard moet toebehoort hebben aan een bijzonder iemand, niet aan een "gewone man".

Wetenschappers denken dat de wapens in het water zijn gegooid, deel uitmakend van een bepaald ritueel, een soort offer.

Het waarom, voor wie en de betekenis ervan is niet helemaal duidelijk. Bepaalde voorwerpen werden bewust in bepaalde plaatsen in het landschap achtergelaten, bij voorkeur in moerassen of rivieren. De Blakt was zo'n moerassig gebied. Het is ook mogelijk dat een enkele keer krijgers met hun wapens in de rivier of het moeras hun laatste rustplaats kregen. Resten van skeletten zijn hier echter niet gevonden. Opmerkelijk is dat tijdens latere ontginningswerkzaamheden houtresten (kruislings over elkaar liggende balken) en scherven worden gevonden, evenals een bronzen lanspunt en een boorhaak.

Hand Mulders met zijn vondst uit 1931

Nadat bekend werd dat Mulders dit mooie en interessante zwaard gevonden had, kwam er van diverse zijden het verzoek om het zwaard te verkopen. Dit gebeurde echter niet. Achteraf gelukkig maar. De vraag is of het anders voor wetenschappelijk onderzoek bewaard was gebleven. Nu in ieder geval wel.

In 1978 werd het zwaard globaal onderzocht door een provinciaal archeoloog.

Het echte onderzoek moest echter wachten tot 2002. Via Mart Lenssen van de heemkundevereniging Sevenum kwam de familie Mulders in contact met David Fontijn van de Universiteit van Leiden, die bezig was met een proefschrift over o.a. objecten uit het bronzen tijdperk in Zuid Nederland. Zijn interesse was groot. Hij kwam al snel op bezoek in Kronenberg om het zwaard te bestuderen.

Opmerkelijk hierbij was dat nog alle sporen op het zwaard aanwezig waren omdat het nooit gepoetst was. De patinalaag en de sporen van het gebruik in gevechten waren duidelijk te zien op het zwaard. Verder was het bijzonder dat de vindplaats nog nauwkeurig bekend was.

De andere zoon van Hand Mulders, Grad, leidde Fontijn in 2002 exact naar de juiste plek.

David Fontijn onderzoekt het zwaard

Over het zwaard zelf schrijft Fontijn dat het gaat om een kort zwaard dat dateert uit de periode van tussen 1300 en 1150 voor Christus, de zgn. Midden Bronstijd. Het is een steekzwaard geweest met een houten heft. Het heft is natuurlijk vergaan. Aan het uiteinde zijn 6 ronde openingen, 3 aan iedere zijde. Hieraan moet m.b.v. nieten een houten of een benen heft bevestigd zijn geweest. Al in de prehistorie moeten deze openingen kapot zijn gegaan. De schade die aan het wapen was ontstaan is het gevolg van het slaan ermee i.p.v. ermee te steken. Deze schade is al in die periode gerepareerd. Het is een zwaard van het zgn. Rosnoën type en is gemaakt in Noordwest Frankrijk. Het had dus al een hele reis achter de rug. Fontijn omschrijft het zwaard als een zwaard van grote wetenschappelijke en historische waarde.

Onze streken werden in de Bronstijd bewoond door kleine boerengemeenschappen. Gedurende deze periode begon men metalen, vooral bronzen voorwerpen over grote afstanden, via contactnetwerken uit te wisselen. Alhoewel men hier in de regio niet beschikte over de grondstoffen voor brons (koper en tinerts) , beschikte men wel over bronzen voorwerpen.

Deze voorwerpen en wapens hadden waarschijnlijk vaak een symbolische waarde en waren een soort statussymbool. In elke

groep konden slechts enkele mensen over een zwaard beschikken. Voor een bronstijdsmid was een bronzen zwaard moeilijk te vervaardigen. Er was een veel langere en dus breekbare mal nodig om het brons te gieten.

Samen met enkele familieleden toog men naar Leiden, waar het zwaard onderzocht werd en goed nagetekend werd.

Veel interesse bij de wetenschappers in Leiden.

*Op de foto ook Ton Mulders en Mart Lenssen (heemkundever. Sevenum).
Mart heeft al eerder uitgebreid geschreven over dit onderwerp.*

Sinds augustus 2002 is het zwaard te bezichtigen in het Limburgs Museum in Venlo, waar de familie Mulders het zwaard in bruikleen heeft gegeven.

Begin 2013 was er een interessante uitzending van Vara's De wereld Leert Door, waarin archeoloog David Fontijn uitleg geeft over zijn kijk op vondsten uit de bronstijd.

Op internet: www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1322553

DE ONTWIKKELING VAN HET SEVENUMSE WEGENNET

Nel Verstegen-Maessen

Nel Verstegen-Maessen is geboren, getogen en nog altijd woonachtig in Sevenum. Ze is 70 jaar jong.

*Nel is ruim 25 jaar lid van Heemkundevereniging Sevenum. Haar grote interesse in de geschiedenis van het eigen dorp blijkt uit haar uitgebreide onderzoek in de archieven, en het schrijven van een aantal boeken over de Sevenumse geschiedenis, verschenen in de serie *Spinninghe* van de Heemkundevereniging. Daarnaast gaf ze een aantal kleinere werken in eigen beheer uit.*

In de jaren 1988-2008 was Nel bestuurslid van de Oudheidkamer, later Kantfabriek. De bibliotheek van de Oudheidkamer / Kantfabriek was in die tijd haar voornaamste bezigheid.

Nel schreef het boekje "Geschiedenis van de N.V. Zuid Nederlandsche Kantfabriek".

Op 11 september a.s. zal Nel in een power point presentatie voor onze kring 'Van karrenspoor tot verharde weg' de ontwikkeling van het Sevenumse wegnennet in beeld brengen.

Tegenwoordig is een goed wegnennet en snelle verbindingen een vanzelfsprekendheid. Men kan zich haast niet meer voorstellen hoe het vroeger was: voetpaden en karrensporen door het zand of heide.

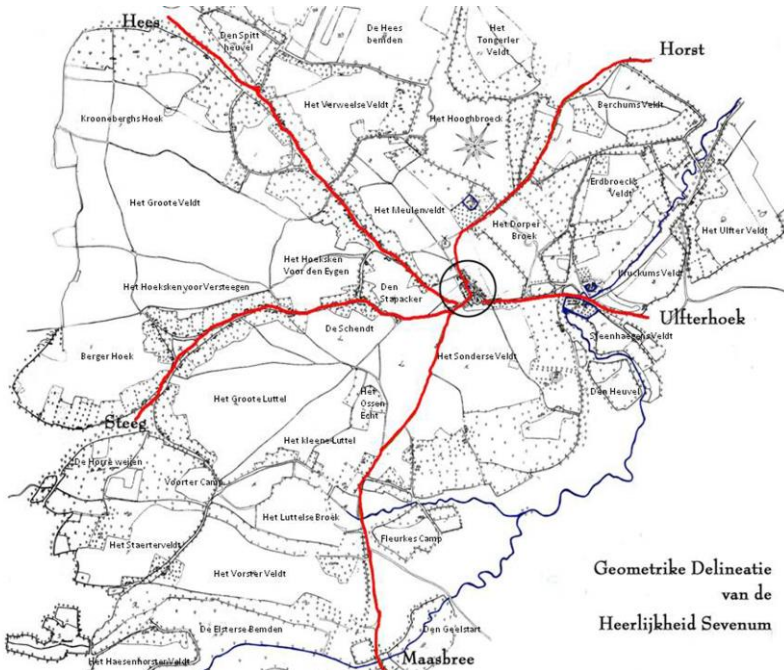
Op 1 januari 1837 werd de gemeente Horst-Sevenum gescheiden en werd Sevenum een zelfstandige gemeente. In het "Rapport over de Administratie en den toestand der Zaken van de Gemeente Sevenum" (d.d. 20-09-1837) staat o.a. te lezen: "*De buurtwegen binnen deze gemeente bevinden zich in eenen zeer goede staat.*"

Sevenum kende in die tijd vier hoofdbuurtwegen:

- 1) De weg van Maasbree door het dorp Sevenum naar Horst.
- 2) De weg van het dorp naar de Voorste en Achterste Hees.
- 3) De weg van het dorp naar de Voorste en Achterste Steeg.
- 4) De weg van het dorp naar de Ulfterhoek.

Al deze wegen waren zandwegen. De wegen 2 t/m 4 liepen als karrenspoor naar de hei. In latere jaren zouden deze wegen

doorgetrokken worden. Deze wegen zijn anno 2013 nog altijd de toegangswegen naar de kern van Sevenum. Naar gelang de tijd en de omstandigheden werd het wegennet verbeterd en verder uitgebreid.

kaart 1729

Op het einde van dit jaar zal een uniek dubbelboek verschijnen: een atlas van Sevenum met historische kaarten in kleur en een boek waarin de geschiedenis van het Sevenumse wegennet uitgebreid wordt beschreven. Als voorproefje volgt hier een klein gedeelte uit het boek: de poging om het stationsgebouw op Sevenums grondgebied te krijgen en de verbetering van de weg Sevenum – Horst in 1866.

Spoorlijn Eindhoven - Venlo

Na een weifelend begin, kwam omstreeks 1860 de aanleg (en verbetering) van wegen en spoorlijnen goed op gang. Koning Willem III trad daarin stimulerend op. Op 18 augustus van dat jaar werd de wet tot aanleg van spoorwegen voor rekening van de Staat aangenomen. Ook het traject Venlo werd er in genoemd. De Staat

ontwikkelde een netwerk aan spoorlijnen, die met een minimale lengte zoveel mogelijk steden zou verbinden. Ook de kleinere plaatsen deden veel moeite om een spoorlijn op hun grondgebied te krijgen. Tussen Horst en Sevenum ontstond een strijd om het station in hun gemeente te krijgen. Sevenum stelde voor om het traject in rechte lijn van Helmond naar Venlo te laten lopen. Het station zou dan ten zuiden van het dorp komen. Als tegenprestatie bood het gemeentebestuur van Sevenum aan om de grond die nodig was gratis ter beschikking te stellen en de weg naar het station op gemeentekosten te verharderen. (*Raadsbesluit d.d. 02-10-1857*)

Ook van Horster zijde werd er hard gelobbyd om het station te "krijgen". Uiteindelijk werd er een compromis gesloten: het stationsgebouw kwam op Horster grondgebied te liggen en de laad- en losplaats op Sevenums grondgebied.

foto station en losplaats

De spoorlijn liep door beide dorpen. In Sevenum werd de noord-oostelijke hoek van het dorp door de spoorlijn doorsneden. Daardoor werden de bewoners enigszins belemmerd in hun bewegingsvrijheid. Op Sevenums grondgebied kwamen slechts twee spoorwegovergangen (Ulfterhoek en Grubbenvorsterweg), de overige wegen liepen aan het spoor "dood" en waren dus voor het

doorgaande verkeer gesloten (o.a. de Kevelaersedijk). Sindsdien moest men vaak een flinke omweg maken om het doel / land te bereiken.

Op 1 oktober 1866 werd de spoorlijn Eindhoven – Venlo en in 1867 het station Horst-Sevenum officieel geopend.

In diezelfde tijd vond het gemeentebestuur van Sevenum het dringend gewenst om de hoofdbuurtweg Horst – Maasbree op Sevenums grondgebied te verbeteren. Op 15 juni 1863 werd namens de gemeenteraad van Sevenum een brief naar Koning Willem III verstuurd met het verzoek het een en ander door de Staat te laten bekostigen. Hieronder volgt een gedeelte uit die brief (GAS 1721):

Sire!

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de Gemeenteraad van Sevenum Limburg, dat door het aanleggen van Spoorwegen in alle plaatsen zich meer en meer de noodzakelijkheid doet gevoelen, goede en geregelde middelen van verkeer tot stand te brengen ten einde daardoor, zo mogelijk, alle gemeenten op het naaste punt daarmede in gemakkelijke verbinding te stellen.

Sedert lang is alhier het denkbeeld opgevat van ene kiezelweg vanaf het Wellsche veer / gemeente Bergen / over de gemeenten Wanssum, Meerlo, Horst, Sevenum, Maasbree en Helden naar Neer, alwaar de weg aansluiting kan vinden op de rijksweg Venlo – Maastricht en op de provinciale weg naar Roermond. Hierdoor zouden die gemeenten die tot op heden van een goede communicatie verstoken zijn gebleven, mede door de vooruitgang van andere gemeenten die op dit gebied beter bedeeld zijn, kunnen profiteren.

Door een weg aan te leggen bij Well over de Maas, kan genoemde weg aansluiting vinden op de grote Rijksweg Nijmegen – Maastricht. Daardoor krijgen genoemde gemeenten een betere en gemakkelijker verbinding met Pruisen (vooral de Pruisische gemeenten van Kleef tot Weeze). Daardoor zal de weg van internationaal belang worden.

Behalve het genoemde zal de Staat er ook op een bijzondere wijze bij winnen. De woeste grond en heidevelden langs deze weg zullen meer aan pachtgelden opbrengen en zullen eerder in cultuur

gebracht worden. Dit dient niet alleen ter bevordering van de landbouw, maar zal na verloop van jaren grondbelasting aan de Staat opleveren.

De gemeenten, waardoor de weg zal lopen, zijn zich bewust van de hoge waarde van dit project en ze zullen dan ook een aanzienlijke bijdrage willen leveren. Tevens zijn we er van overtuigd dat ook de provincie niet ongenegen zal zijn, met een buitengewone subsidie te hulp te komen.

Het is om al deze redenen dat besturen van bovengenoemde gemeenten met elkander in overleg getreden zijn, de daarstelling van die zo dringend noodzakelijke verbinding ten kosten van den Staat te verzoeken, biddende Uwe Majesteits Regering dit verzoek in overweging te willen nemen en tot de bedoelde aanleg van Staatswege te besluiten,

*Het welke doende,
De Gemeenteraad van Sevenum
Sevenum, den 15 Juni 1863*

Het antwoord op deze brief is niet bekend, maar de Provinciale Staten vonden de weg Maasbree – Sevenum – Horst van provinciaal belang en deze diende als eerste verbeterd te worden.

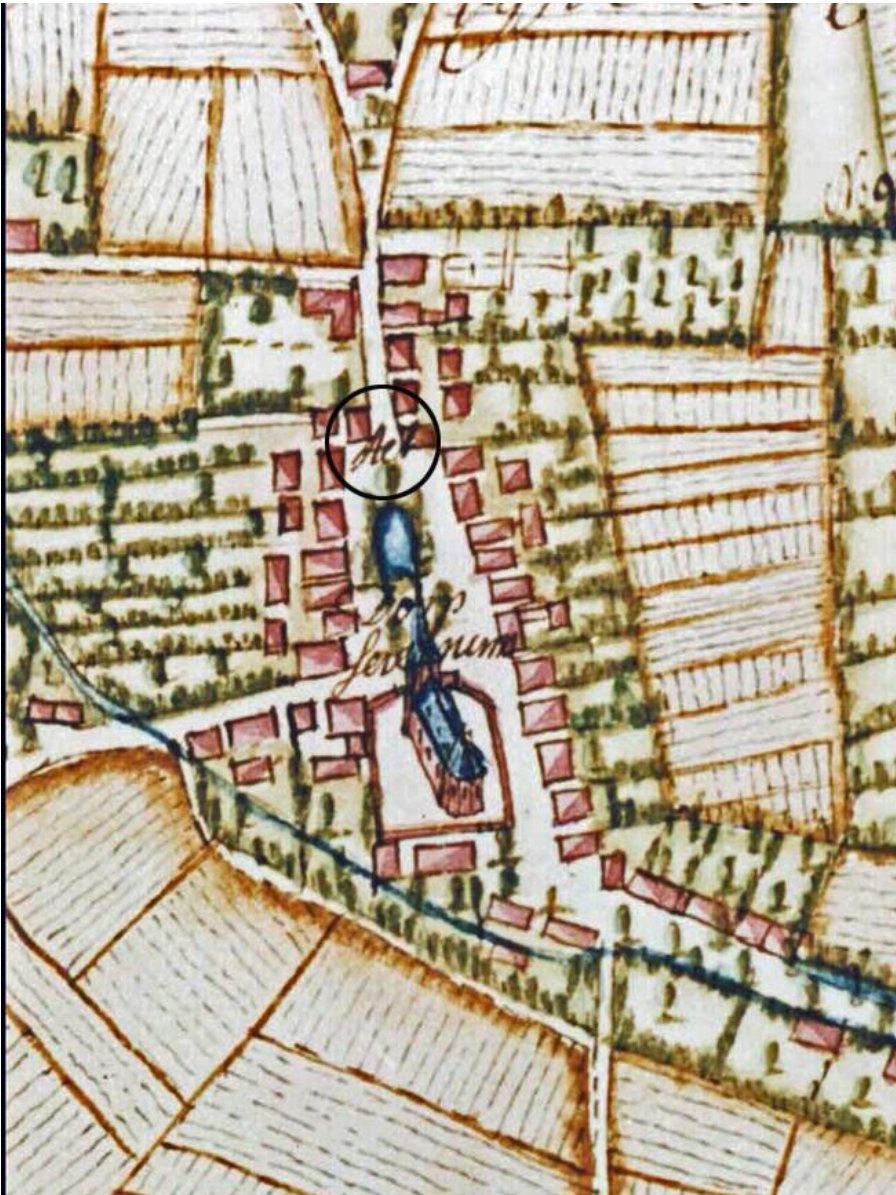
Weg Maasbree – Sevenum - Horst

Deze weg liep in Sevenum aan de zuidkant van het dorpsplein (langs de huidige Sevenwaeg). Bij de ingang van het dorp (vanuit de richting Horst) was de weg slechts 4 el breed, omdat daar twee huizen dwars op het plein lagen. De goedkoopste manier om de weg op een behoorlijke breedte te kunnen aanleggen, was de aankoop van de twee huizen en bouwland van P. J. Bruinen en de aankoop van bouwland van de erven van Pieter Nabben. Op 21 januari 1864 besloot de gemeenteraad om van Pieter Jan Bruinen, gehuwd met Joanna Stappers, te kopen:

- 1) het huis gelegen op sectie G 307, groot 40 ellen
- 2) het huis gelegen op sectie G 299 en bouwland uit sectie G 300, gezamenlijk groot 85 ellen.

Voor de som van f 325.

In diezelfde raadsvergadering besloot de raad om van de erven van Pieter Nabben 20 ellen bouwland te kopen van sectie G 293, langs de buurtweg af te meten, voor de som van f 15.

komkaart 1745

Dit besluit werd door de Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Op 26 januari 1864 werden de koopakten gepasseerd (GAS 1721). De genoemde percelen waren direct aanvaardbaar en binnen drie maanden moesten de gebouwen op deze percelen afgebroken en het puin afgevoerd zijn.

In 1866 werd een begroting gemaakt om de weg van Sevenum naar Horst en de spoorweghalte Horst-Sevenum te verbeteren (GAS 1723). De weg zou worden aangelegd op een gelijkmatige breedte van acht el binnen de sloten. Hiervoor moest soms grond onteigend worden. De rijweg werd op een breedte van vier el met klinkers belegd.

De weg begon bij de kerk in het dorp Sevenum, liep door het dorp (links langs het Dorpsplein), het Molenveld, het Hoogbroek, de Erf en langs Berghem tot aan de grens met Horst, nabij de spoorlijn Helmond – Venlo. De weg had een lengte van 1800 el. In de weg moest een stenen brug komen over de Dorperbeek (*Peelloop*).

De kosten werden als volgt berekend:

1. Voor onteigeningen	f	226
2. Grondwerken 5 ct. per strekkende el	f	900
3. Voor de sleuven à 5 ct. per el	f	90
4. Voor de brug	f	500
5. 7200 vierkante el klinkers, à f 1,40	f	10.080
6. Voor toezicht, enz.	f	<u>304</u>
Totaal	f	12.100

De jaarlijkse onderhoudskosten van de weg naar Horst waren erg hoog, deze werden geraamd op f 500. Om de kosten enigszins te dekken besloot de gemeenteraad op 27 oktober 1868 tot het heffen van tol op deze weg: voor het passeren van elk paard aangespannen voor een voertuig, beladen met een gewicht van 1000 Nederlandse ponden of meer, moest acht cent betaald worden. De opbrengsten uit de tolgelden werden geschat op hoogstens f 200. Hieruit bleek dat het bedrag aan tolgeld zeker niet te hoog was. In 1869 was de opbrengst aan tolgelden f 109, in 1870 maar f 51 en de twee daaropvolgende jaren nog slechts vijf gulden. De beloning van de tolgaarder was hoger dan de inkomsten aan tolgelden, daarom werd de tolheffing na vier jaar al afgeschaft. Sevenum had in de jaren 1868-1872 dus al een tolgeweg!

MUNCKHOF

*Zorgeloos vervoer
begint bij Munckhof*

Tel. 077 397 8888
www.munckhof.nl

WIST U DAT

Museum de Locht niet gehuisvest is in de boerderij die op de oude kaarten als Locht hoff wordt aangeduid

Jörgen Dinnissen

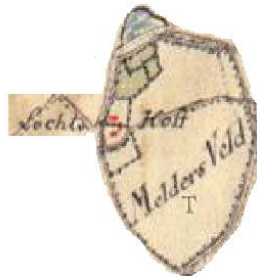
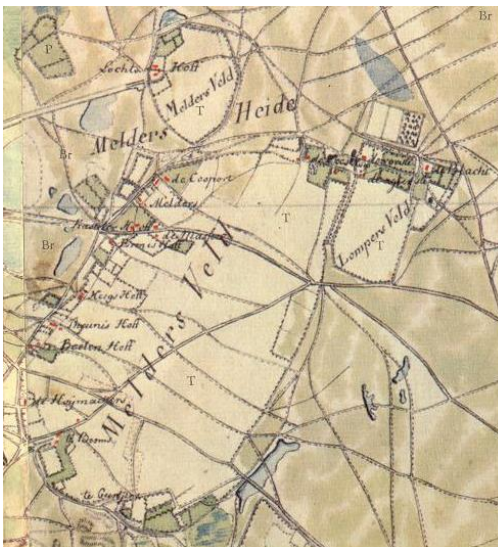
Jörgen Dinnissen groeide op in Overasselt. Hij studeerde filosofie en bedrijfskunde aan de universiteit.

Jörgen is manager bij een software bedrijf in het westen van het land. Hij is bestuurslid van de Stichting Geschiedenis Melderslo.

Hij is de man achter de digitale nieuwsbrief van deze stichting.

Hij hoopt met zijn bijdrages aan ons blad op een korte en krachtige wijze de nieuwsgierigheid van de lezers te prikkelen.

De oudste kaart waarop boerderij De Locht staat vermeld is de Tranchotkaart (1803-1820). Hierop staat 'Locht Hoff' op de plaats waar nu motorcamping 'D'n Toerstop' gevestigd is. Destijds lag deze boerderij alleen aan de rand van een ontginningsveld, omringd door woeste grond.

Tranchotkaart (1803-1820). Uitsnede Meldersveld en Lochtsveld. Boerderij De Locht uitvergroet.

De eerst bekende schriftelijke vermelding van De Locht is 400 jaar ouder. In 1423 was het een leengoed van Johan van Broekhuizen. Die had een stuk land *“geheiten den Borchcamp, schietende an dat Moelenbroeck an der Locht.”*

In de loop der eeuwen wisselden de eigenaren en pachters elkaar snel af. Zij leidden in deze periode - voor de introductie van kunstmest - een karig bestaan op de arme zandgrond. De pacht of de belasting kon meestal maar net opgebracht worden. In 1859 werd met het overlijden van Jacob Bussemakers de 24 hectare grond van De Locht verdeeld. Boerderij De Locht ging naar weduwe Johanna van den Berg. De twee dochters Theodora en Anna Maria kregen een gedeelte van de grond en bouwden hier twee kleine boerderijen op, met in het midden een waterput voor gezamenlijk gebruik.

Kaart 1890. Uitsnede Lochtsveld. (1) Motorcamping D'n Toerstop (2) Boerderij van Theodora (3) Museum De Locht (4) Ontginningsboerderij rond 1320

In de boerderij van Anna Maria Wijnen-Bussemaakers is sinds 1990 museum De Locht gehuisvest. Op de kaart van 1890 zijn De Locht (1) en de boerderij van Theodora (2) en Anna Maria (3) te zien. In 2009 bracht archeologisch onderzoek de plattegrond van een boerderij met waterput en greppels uit 1320 aan het licht (4), gelegen aan de rand van het Lochtsveld en Meldersveld. De eerste en oudste boerderij De Locht? De plek van waaruit het Lochtsveld ontgonnen is?

Jaar 2013. Reconstructie ontginningsboerderij rond 1320. In de paalgaten van de opgegraven ontginningsboerderij zijn na 700 jaar weer nieuwe palen neergezet.

Bronnen:

- 'Melderslo Destijds' (1994) van W. Moorman e.a.
- Nieuwsbrief Geschiedenis Melderslo uit juli 2007
- 'De Locht en zijn geschiedenis' (2007) van G. Achten
- 'Middeleeuws Melderslo: een archeologisch onderzoek in Streekmuseum De Locht' van X. van Dijk in 'Westerheem' (april 2012)

PIET VAN ENCKEVORT

Grondlegger van de Sevenumse geschiedschrijving

Jan Duijf

Piet van Enckevort begon zijn geschiedkundige activiteiten met het opzetten van een bestand van de geboorte-, huwelijks- en overlijdensgegevens van de Sevenumse bevolking (periode 1550-1950). Hij was medeoprichter, bestuurslid (1987-2004), lid van de werkgroep Website, lid van de werkgroep Naamgeving van de Heemkunde Vereniging Sevenum. Ook verzorgde hij lezingen, leverde hij gedurende 25 jaar redactionele stukken aan voor het jaarboek van de heemkundevereniging, gaf hij voorlichting over het lezen van oude geschriften en onderwees hij over de uitvoering van stamboomonderzoek.

Piet is medeauteur van de uitgave 'Spinninghe': 'Levend Dorp Kronenberg' en 'Gemeente Sevenum 1837-2010'. Hij schreef 'Sevenum en zijn kerk'.

Tenslotte was hij ruim 15 jaar penningmeester van de afdeling genealogie van het LGOG en 25 jaar bestuurslid van de Oudheidkamer in Horst.

Kardinaal Willem van Enckevort, geboren in 1464 te Mierlo en gestorven in 1534 te Rome, is een voorvader van Piet van Enckevort. Hij stamde waarschijnlijk uit een Noord Limburgs riddersgeslacht. We zullen ons altijd moeten blijven afvragen of 'voorvader' letterlijk genomen moet worden. De kardinaal ligt in dezelfde kerk begraven als de enige paus van Nederlandse origine: paus Adrianus VI. Hun graven bevinden zich in de Santa Maria dell' Anima kerk te Rome.

Volgens Piet bevinden zich ook Duitse baronnen onder het voorgeslacht. In 2012 wordt Piet zelf lid van de Orde van Oranje-Nassau, vanwege zijn verdiensten voor de geschiedbeoefening.

Peter Johannes Martin, zeg maar Piet, van Enckevort is geboren op 17-08-1934 in Kronenberg. Als jongste zoon van Boswachters Handrie en Toën Nellen Dien. Zijn grootvader Drikus heeft de bijnaam 'Boswachter' waarschijnlijk gekregen, omdat hij op Tongerlo een bosperceel had. De nog bestaande Boswachterweg aldaar is naar opa Drikus van Enckevort vernoemd. Een officiële functie van boswachter heeft deze evenwel nooit bekleed. Drikus was in dienst bij van Daal als knecht in diens groothandel in agrarische

producten. Daarnaast was hij metselaar.

De vader van Piet werkte als boerenknecht en ging rond met de broodkar van Trienekens. In opdracht van de legendarische Sevenumse huisarts Lorrain inde hij als bijverdienste de uitstaande rekeningen bij de mensen die bij de dokter onder behandeling waren geweest. Piet zelf heeft deze taak later nog een tijdlang uitgevoerd, waarbij hem opviel dat de dokter de mensen naar draagkracht liet betalen.

Na de MULO studeerde Piet elektrotechniek aan de Hogere Technische School. Een tijdlang werkte hij bij Philips, moest in militaire dienst, om daarna in 1961 een eigen elektronicazaak in Sevenum te beginnen.

Tegenwoordig woont hij met zijn vrouw Mien in een riant appartement boven de plek waar die zaak vroeger was gevestigd. Het uitzicht op de Sevenumse kerk is passend en prachtig.

Vanaf 1974 is hij aan de gang gegaan met de studie van de genealogie van zijn eigen familie. Zijn interesse voor het kerkarchief werd gewekt door pater Piet van Enckevort (geen directe familie). Die wees hem op de verborgen schatten in de kluis van de pastorie. Onderwerp van studie waren de doop- en huwelijksboeken. Deze werden allemaal gekopieerd en in kaartbakken gerangschikt. Dat betekende ordenen, benoemen en ontcijferen. Nauwgezet onderzoek van jaargetijdenstichtingen, legaten en hypotheekverleningen leverde een schat aan informatie op over Sevenum en de Sevenummers.

Het spitwerk dat tientallen jaren in beslag nam, leidde tot een overzichtelijk en gerubriceerd archief: 'Inventaris van het kerkarchief H.H. Fabianus en Sebastianus te Sevenum'. Samen met Harrie Jenniskens kon Piet het archief begin 2003 completeren en publiceren.

Door zijn activiteiten rond het kerkarchief ontwikkelde Piet een natuurlijke belangstelling voor kerkgeschiedenis in het algemeen en die van het bisdom Roermond in het bijzonder. De monografie van Habets over het bisdom heeft hij goed bestudeerd. Ook de naamkunde bleef zijn belangstelling houden. Via het LGOG volgde hij cursussen, om die kennis en zijn ervaringen als onderzoeker aan anderen over te dragen.

Over de belastingen bestaan volgens Piet de best bewaarde archieven, met een enorme hoeveelheid informatie over het dorp en de inwoners. Van de 16^e en 17^e eeuw is veel bewaard gebleven. Later bracht hij de 18^e eeuw in kaart.

Veel mensen vinden belastingen moeilijk, maar Piet voelde zich bij de materie als een vis in het water. Vermoedelijk heeft dat van doen met zijn wiskundige aanleg, waardoor hij wel wat kon met al die cijfers en de berekeningen ook niet te moeilijk vond.

Opvallend vindt Piet dat de Sevenumse kerk nooit rijk aan bezittingen is geweest: niet veel grond bezat en geen geld uitgaf aan dure kunstwerken. De kerk speelde een positieve rol bij het armenbestuur en de ontwikkeling van kwalitatief goed onderwijs.

In 1880 is de toenmalige Sevenumse kerk met eigen middelen van de gemeenschap gefinancierd.

Men stak zelf de handen uit de mouwen: de stenen werden door de Sevenummers zelf naar een apart opgerichte veldoven vervoerd en het steenbakken nam men uiteraard ook voor eigen rekening. De inwoners van Sevenum beschikten dus over een relatieve welvaart.

De huidige kerk van Sevenum

De gemeente Sevenum verwierf in het verleden veel inkomsten uit de verkoop en het verpachten van woeste gronden voor met name weilanden. Later werd de bosbouw rendabel. Omdat de gemeente betrekkelijk goed in de slappe was zat, hoefden de inwoners minder belasting te betalen dan bijvoorbeeld de Horstenaren. Blijkbaar waren er in Sevenum ook minder schulden, want hier kwamen geen boerderijen in het bezit van de gemeente van mensen die het financieel niet meer konden bolwerken.

Waarom is Piet zo verslingerd geraakt aan de historie? Hij heeft er geen duidelijk antwoord op: 'wat had ik dan moeten doen'? Hij vond het gewoon interessant. Feit is dat hij enorm veel uren in archieven heeft doorgebracht.

Hij kan met recht een archiefkrat genoemd worden. Hij noemt dat 'geschiedenis **doen**', en er dus niet alleen over praten. Hij voelt zich daarom verwant aan andere amateurhistorici met een soortgelijke insteek, zoals Jan en Huub Hendrix, Rien van de Brandt en Marinus Flokstra.

Voor Piet komen de mensen zoals ze vroeger leefden uit de archieven te voorschijn. De stukjes en beetjes uit het verleden moeten op een goede manier worden gecombineerd. Dan worden omgezet in een geschiedverhaal. Zo ontdekte Piet dat er in onze regio vanaf 1850 een langzame verandering in de naamgeving optrad: pasgeborenen werden niet meer alleen vernoemd naar de overleden grootouders. Voor hem zijn dit soort ontdekte feiten de krenten in de pap.

Het verzamelen van historische gegevens is zijn lust en zijn leven. Met een lezerspubliek heeft hij nooit echt rekening gehouden. Het schrijven deed hij nooit graag. Het moest kloppend zijn en dat mochten ook anderen opschrijven. Achteraf had hij graag wat meer aan vergelijkend onderzoek gedaan, want hij heeft pas langzamerhand het belang van de bredere context leren zien.

Piet van Enckevort is de plaatselijke historie gaan bestuderen met het oog op zijn eigen familiegeschiedenis, daarbij kon hij niet heen om de samenhang der dingen. Zo rolde hij op natuurlijke wijze van het ene archief en onderwerp naar het andere, gedreven door een enorme nieuwsgierigheid, werklust en met een groot gevoel voor het detail. Strevend naar een zo exact mogelijke beschrijving. Combinerend. Altijd dicht bij de bronnen blijvend.

Door zijn enorme inzet en volharding heeft Piet van Enckevort in belangrijke mate mede de basis gelegd voor een op bronnen gebaseerde geschiedschrijving in het Sevenumse. Hij heeft zijn kennis met anderen gedeeld via artikelen, boeken, lezingen en cursussen. Hij heeft bestuurlijke verantwoordelijkheid gedragen. Zijn verdiensten voor de regionale geschiedschrijving kunnen dan ook niet hoog genoeg ingeschat worden.

LEZING OVER DE GESCHIEDENIS VAN DE FAMILIE ESSER

Arie Snellen

Lezing gehouden in 'De Leste Geulde' op woensdag 30 januari
2013 door de heer Jan Min.

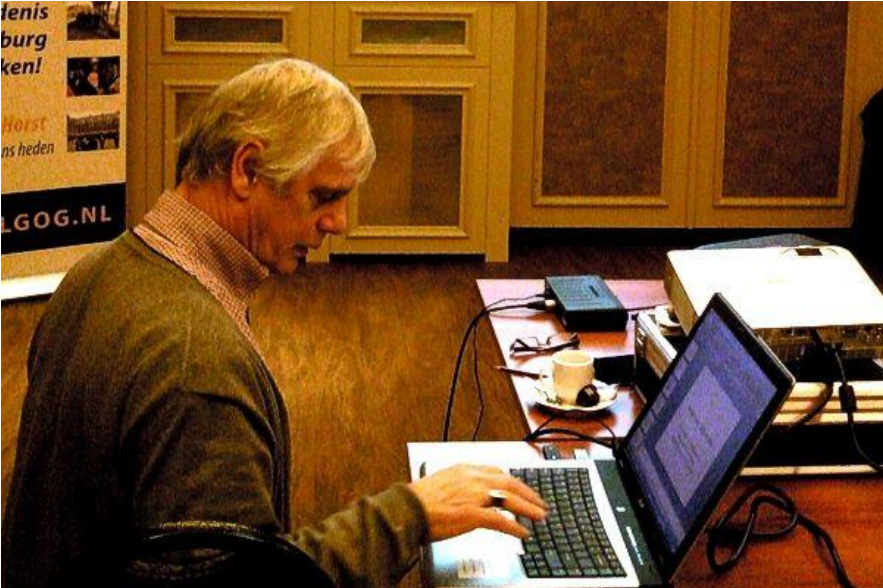
Op 13 januari 1812 trouwde in Venray Pieter Conraad Esser met Petronella Driessen. Op zich geen wereldschokkend gebeuren. Toch is dit huwelijk het begin van een zich steeds verder ontwikkelend geheel van bestuurlijke en financiële macht in Noord-Limburg. Twee zonen uit dit huwelijk werden achtereenvolgens burgemeester van Venray. Ze werden opgevolgd door de neef. Deze op zijn beurt werd in Horst opgevolgd door zijn achterneef en in Meerlo eveneens.

Huwelijksverbanden met de bekende families Hafmans, Steegh, van Wylick, le Bun, Verblakt, v.d.Boogaart en Engels legden de basis voor een uitgebreid netwerk van bestuurlijke invloed. Op bestuurlijk vlak waren vertegenwoordigers van de verschillende families gekozen in provinciale en landelijke organen als de Tweede en Eerste Kamer. Tevens waren deze families zeer invloedrijk op industrieel gebied en manifesteerde zij zich als eerste projectontwikkelaars in Limburg. Ook hielden zij zich bezig met ontginning van de Peel. Ook bezaten zij diverse belangrijke panden in onder andere de Grotestraat in Venray. Ook in Horst bezat de Familie Esser veel onroerend goed. Zo werd met name Kasteel Well gekocht. Vertaald naar de huidige waarden bezaten genoemde families in die periodes reeds miljoenen gulden.

Tegelijk met bovenstaande ontstond en dezelfde periode de Venrayse Schaapscompagnie, hetgeen een handelsconglomeraat werd met internationale vertakkingen met onder andere handelsbetrekkingen met Argentinië en de Baltische Staten. Lang hebben deze twee organisaties naast elkaar geopereerd. Aan het einde van de negentiende eeuw kwam er een "kruisbestuiving" door onderlinge huwelijken.

Vanaf 1900 werd begonnen met verkoop en verdwenen beide organisaties in Noord-Limburg. Ze verhuisden naar Breda en dan komen de families Vroom en Dreesmann en Brenninkmeijer (onder andere eigenaren van C & A) in beeld.

Enkele familieleden van de Essers vindt men nog terug in de regio Arnhem/Nijmegen.

HERMKENS
GLAS & SCHILDERWERKEN V.O.F.

Broekhuizen • Tel: 077 - 463 14 95 • info@hermkensvof.nl

LEZING OVER HET PEELDORP EVERTSOORD

Arie Snellen

Huub Dings hield op woensdag 6 maart 2013 in De Leste Geulde, na de jaarvergadering, een lezing over Evertsoord.

Dhr. Hub Dings, 63 jaar, woont vanaf zijn geboorte in Evertsoord. Sinds beginjaren '70 runt hij een agrarisch bedrijf en was/is hij bij tal van activiteiten bestuurlijk betrokken. Vanaf 1994 met name in de gemeentepolitiek: 4 jaar als raadslid, en 12 jaar als wethouder in de voormalige gemeente Sevenum. Hij sprak aan de hand van het in 2009 verschenen boek

“Evertsoord, van woestenij naar boerderij” over de geschiedenis van de jongste van 16 kernen van de huidige gemeente Horst aan de Maas.

Evertsoord, ontstaan in 1830, is vernoemd naar de generatie Everts, welke de stichters zijn van het dorp, dat op 15 mei 1959 na de stopzetting van de ontginning werd gebouwd. In 2009 werd een groots 50 jarig jubileumfeest gevierd door de bevolking en vroegere inwoners.

Begin 1900 werd begonnen met de turfwinning, welke voornamelijk werd gedaan door werklozen uit Noord en Oost Nederland. Het was hard werken voor weinig geld en de werkers woonden in 2 kampen, met elk 96 personen.. In 1918 werd te Deurne het “Peelbelang” opgericht en pas in 1929 werd door 18 Peelgemeenten aan de Heidemei opdracht verstrekt tot het maken van een streekplan. Het heeft nog tot 1934 geduurd voordat met de uitvoering werd gestart.

In 1941 ging de familie van Enckevort als eerste bewoners naar Evertsoord en in 1947 de familie Dings, de ouders van Huub.

In 1942 werd het rectoraat Evertsoord gesticht door aankoop van 7 ha., voor de prijs van 700,- gulden per ha. In 1943 werd besloten om

binnen 5 jaar een klooster te stichten met een studiehuis en met de voorwaarde dat het klooster niet binnen 20 jaar verkopen.

Tijdens de oorlogsjaren werden 79 jong gedetineerden door de Duitsers afgevoerd.

In 1948 trokken de eerste paters in het klooster en in 1949 werd het klooster officieel ingezegend.

Begin 1950 werd de kloosterkapel in gebruik genomen en in 1956 de kerk. Deze was financieel mogelijk gemaakt door vrijwillige bijdragen van de bewoners.

In de loop der jaren werden diverse voorzieningen getroffen te weten:

1938 telefoon

1963 waterleiding

1956 start kleuterschool

1958 start 1e en 2e klas

1960 lager onderwijs

1965 bouw nieuwe school

1976 sluiting school

1962-2006 Voetbalclub

Het Boerenbondsgebouw werd gebruikt als “gemeenschapshuis” voor allerlei activiteiten.

Gevangenis “Ter Peel”

In 1968 werd besloten om het klooster te verkopen. Het complex had toen een waarde van 2 miljoen gulden. In 1975 was er toestemming van het Vaticaan.

Er kwam een gevangenis voor 80 tot 100 jong gedetineerden. De druk op de waterleiding moest worden verhoogd en er kwam een contactgroep vanuit de bevolking. In 1977 werd de gevangenis officieel geopend. In 1987 kreeg de gevangenis een nieuwe bestemming als “vrouwengevangenis” en thans worden er diverse experimenten uitgevoerd voor een betere leefomgeving voor de gedetineerden. Op 1-1-2013 was er een 100% bezetting van de gevangenis, maar in het kader van de huidige bezuinigingen is het niet duidelijk of deze gevangenis blijft bestaan.

LEZING OVER DE PEELSCHATTEN

Arie Snellen

Een lezing gehouden in "De Leste Geulde" op woensdag 10 april 2013 door de heer Huub Kluijtmans.

Huub begint zijn lezing met een korte introductie over zijn vader Leo Kluijtmans, ook wel bekend als de ziener van de Peel. Huubs vader was een man die graag praatte, een verstokt roker was en aandacht had voor het bovennatuurlijke. In 1988 is hij overleden. Huub heeft krantenknipsels en andere zaken die hij over de Peelhelm vond, nadien bewaard. Hij is van mening dat de Peelhelm geen offer is, zoals veel archeologen denken, en is de zaak zelf gaan onderzoeken.

In 1959 was er meer dan een hele zomer lang een grote Peelbrand. Het bonkveen op de vindplaats was door de brand opnieuw bloot komen te liggen, waardoor er naar vondsten kon worden gezocht; voor het eerst sinds de zomer van 1910.

Bij Helenaveen bevond zich een hoge, smalle dekzandrug die boven het veen uitstak en bijna doorliep tot de vindplaats van de helm. Daardoor was de vindplaats tot in de 19e eeuw toegankelijk, maar op de plek zelf kon men niet komen vanwege het verraderlijke, slappe veen. De bekende sierschijf van Helden is op dezelfde dekzandrug gevonden, ongeveer 1 km zuidelijker. Ook daar zijn meer vondsten gedaan. Eén van de zaken die zoek zijn, is een voorwerp dat lijkt op een halskraag van een officier uit de Napoleontische tijd. Dit lijkt op een wangklep van de Peelhelm. Vermoedelijk is deze door burg. Goossens aan het Louvre in Parijs verkocht. Zou deze ontbrekende vondst zich nog in het depot alhier bevinden?

De Peelhelm is gevonden op het grondgebied van de gemeente Deurne. De Buben (poepen) uit het Noordduitse Laagvlakte werden massaal ingezet voor het kanaal Griendtsveen-Deurne te graven rond 1880. Ook de zijtakken van het kanaal werden door deze onverzorgde lieden aangelegd. Door deze ontwateringskanalen verdween het bovenwater uit het veen en stagneerde de groei van het hoogveen. Op één bepaald punt, waar nog geen veenwinning had plaatsgevonden, zakte het inklinkende veen als een pudding in elkaar en ontstond een zogenaamde zink. Deze opmerkelijke plek was zo'n 15x15 m groot en werd een bekend afspraakpunt in de Peel: het zinkske. Leo Kluijtmans beschreef al in 1960 dat de helm in de zink was gevonden. Gebbel Smolenaars vond aanvankelijk een stuk van een riem. Even later vond hij weer een stuk leer, ook van een riem, en ook nog een ring, een grote gesp en schoenen. De laatste werden echter achteloos opzij gegooid. De veenstekers waren al dagen lang van alles op deze plek tegengekomen, maar alleen de bruikbare zaken werden bewaard; zo werd de leren riem nog gebruikt om de 5 l drinktuit te dragen, en die heeft nog lang dienst gedaan! Al deze vondsten lagen in een groot gebied in en rond de zink.

Ongeveer 1,4 m onder het maaiveld, op de overgang naar het laagveen, werd de Peelhelm gevonden. De helm dateert rond 319-330 na Chr., maar dit niveau dateert van ongeveer 800 voor Chr. Is de helm wellicht ingegraven? De helm is met de hand uit het veen gehaald en niet beschadigd tijdens de veenwinning. Er zat weliswaar een grote beschadiging in de helm, maar die is in de

oudheid ontstaan. De helm is vervolgens in de naastgelegen wiek schoongewassen. Smolenaars had daarop zijn claim op de vindplaats gelegd, en had die afgebakend. Hij dreigde iedereen die op zijn claim durfde te komen, de schedel in te slaan (achteraf verklaarde hij: en ik had het gedaan ook!). Hij gooide alles ter plekke stuk wat hij verder vond.

Een bericht aan het RMO in Leiden leverde geen reactie op, en in plaats daarvan werd dhr. Van Beurden uit Roermond naar de Peel gestuurd. De hele veenogst die lag te drogen, werd minutieus uitgeplozen en leverde een grote hoeveelheid vondsten op; helaas is naar schatting 95 % daarvan zoek. Ook directeur Bos (Mij Helenaveen) ging aan de plek toe en heeft zo'n 15 m verderop Romeinse munten gevonden. In totaal zijn er 39 munten –waar men weet van heeft- op de plek geborgen. Bos meldde de vondsten aan Holwerda, werkzaam op het RMO, maar die nam ze niet op in zijn artikel. Deze oudste beschikbare geschreven bron over de Peelhelm is dan ook incompleet.

De collectie Bos was verstoppt in een brandkast in zijn villa. Zo zijn er bijvoorbeeld ook grote lappen leer, een zilveren kan, houten plaatjes en blokjes, paardenbellen en paardenhoeven, en andere zaken gevonden. Bos overleed in 1931, en na enkele omzwervingen is zijn collectie in het Goois Museum in Loosdrecht beland. Na WO II is deze collectie zoekgeraakt.

Na de veenbrand van 1959 is de familie Kluijtmans op de vindplaats gaan zoeken. Dit was gevaarlijk, omdat er nog steeds een pakket laagveen aanwezig was, waarin je kon wegzakken. Er zijn vuistgrote keien gevonden in een gebied met een straal van zo'n 50 m, vuurstenen pijlpunten, een zilveren schakel van een ketting en ander materiaal. Het Chi-Rho-teken op de helm, alsook op een fibula, duidt ontegenzeggelijk op een Christelijke achtergrond van de eigenaar. Ook de ankers, Christelijke symbolen, die op de helm staan, wijzen hierop.

De sage van de Schatberg speelt ook een rol in het verhaal van de Peelhelm. Deze sage verhaalt over een Romeins officier die het leven laat door toedoen van de lokale boerenbevolking. Saillant

detail is dat deze sage al in april 1910 is opgetekend, enkele maanden voordat de Peelhelm werd gevonden!

Later is deze plek verder ontgonnen. Daarbij werd een maliënkolder gevonden, maar ook die werd achterloos langs de kant van de akker gedumpt. Op de Tranchotkaart (ca. 1805) is een weg afgebeeld op de dekzandrug die naar het Zinkske leidt. Een belangrijke vraag is hoe die is ontstaan. Een natuurlijke oorsprong is uitgesloten, wat op menselijke ingrijpen wijst. Huub Kluijtmans is van mening dat rond Meijel (Houwenberg) een veldslag heeft plaatsgevonden, waarbij een cohort Romeinse ruiters in het nauw is gedreven, en naar de Peel toe is teruggedrongen. Op de Houwenberg zijn in elk geval Romeinse vondsten gedaan. Als één van de laatste sneuvelt de officier en zijn paard, samen met enkele andere soldaten. Na de veldslag werd alles geroofd van de militairen door de lokale bevolking. Dit deed men door houten vlotten te bouwen, waarover men naar de plek kon komen. Daar heeft men een kuil gegraven om alles te bergen.

Opmerkelijk is echter dat de helm, het tot de verbeelding sprekende symbool van het cohort Romeinse ruitery en de Romeinen in het algemeen, niet is geborgen en in het veen is achtergebleven. Dhr. Kluijtmans is momenteel bezig om een monument te maken op een fictieve route van de weg van Meijel naar Sevenum, om deze belangrijke weg in leven te houden. Meer dan 100 jaar geleden werd de belangrijke archeologische vondst op 16 km van Horst gedaan: een vergulde zilveren helm van een hoge Romeinse legerofficier van de cavalerie. Door onkunde, diefstal, dwang, oorlogshandelingen en desinteresse zijn heel veel vondsten van de vindplaats in de loop der tijd alsnog verloren gegaan – ditmaal voor altijd. Daardoor wordt het onmogelijk om ooit nog de precieze gebeurtenissen in de Peel in de 4e eeuw te achterhalen. Hoe het ook zij, het boek *E Palude Emergo* is een verslaglegging van nieuwe feiten en inzichten in de Peelvondsten.

EXCURSIE

BURG VOGELSANG EN KORNELIMÜNSTER

Marcel van den Munckhof

Op 6 april 2013 ondernam onze LGOG-afdeling een excursiereis naar Burg Vogelsang en Kornelimünster in Duitsland.

BurgVogelsang:

Op een beboste bergwand boven de Urftdalafdamming werd in de jaren 1934 tot 1936 de eerste bouwfase van de "Ordensburg" Vogelsang aangevangen, een opleidingsplaats voor de komende partijgeneratie van de NSDAP. Het begrip "Ordensburg" ontstond naar aanleiding van de behoefte van de partij en het staatsbestuur om zich sterkere symbolen uit de Duitse geschiedenis eigen te maken en ze ideologisch een andere uitleg te geven.

Het bouwcomplex Vogelsang is in geen geval een middeleeuwse hoogteburcht, maar een modern utiliteitsgebouw uit gewapend beton met breuksteenblindering; de wachttorens werden als watertoren gebruikt. De leerlingen waren ook geen leden van een orde in de zin van de middeleeuwse riddersgemeenschappen, maar fanatieke aanhangers van het systeem die zich arrogant en hoogdravend als jonkheer karakteriseerden.

De Britse bezettingsmacht installeerde in 1946 rond het terrein een troepenopleidingsplaats en richtte een bureau voor een plaatscommandant en een kazerne in. Daarbij moest ook het nabijgelegen Eifeldorp Wollseifen op bevel van het Britse militair bestuur ontruimd worden. In 1950 namen de Belgische strijdkrachten het garnizoen over en gaven het de naam "Kamp Vogelsang". Er ontstonden talrijke nieuwe bouwcomplexen: Vogelsang werd reeds vroeg NAVO-opleidingsterrein, dat eveneens door eenheden van het Duitse leger werd gebruikt.

Kornelimünster:

Vlakbij Aken ligt het historische plaatsje Kornelimünster dat sinds 1972 ook deel uitmaakt van de gemeente Aken. Het ligt in het dal van de Inde omgeven door Walheim, Venwegen, Breinig, Dorf en

Brand. Midden in het plaatsje ligt de centrale markt met fraaie burgerlijke woningen uit de 17e en 18e eeuw. Opvallend is de gesloten bouwwijze met de smalle huizen met merendeels spitse gevels. Het bouwmateriaal is een bruinachtige Devonische breuksteen en de zogenaamde Blauwsteen, een kolenkalksteen. Hier en daar is het gebruik van vakwerk waar te nemen. De huizen zijn vaak met leien gedekt. De eerste verdieping van de huizen ligt vaak hoger dan het straatniveau en dikwijls hebben de huizen kelders. Hier werd onder meer de wijn die op de Burgberg groeide opgeslagen. Katrollen laten zien dat vroeger ook in de opslagruimtes op de zolders goederen werden opgeslagen. Erkers en tralievensters verfraaien de aanblik van het plein.

Het stedelijke uiterlijk van het plaatsje gaat terug op de tijd dat Kornelimünster pelgrimsoord en toeristenoord was. De bouwwerken zijn nog goed bewaard doordat het plaatsje tijdens de laatste oorlogen gespaard bleef. We bezoeken tijdens de rondleiding de Sint-Corneliuskerk.

De vroegere kloosterkerk is nu veranderd in een parochiekerk. De kerk is een drieschepige kerk waarin het redelijk donker is. In de kerk is een barok altaar en een barok orgel van J.J. Couven te vinden. Heel fraai is ook het koorgestoelte op het altaar. Dit is gemaakt in houtsnijwerk. Op de pijlers zijn enkele fresco's te zien met een heilige met staf en een heilige die een duivel aan zijn voeten heeft. Voor in de kerk zijn twee doorgangen waarboven de beelden van Petrus en Paulus te zien zijn. Ook staat er een zandstenen beeld van Sint-Cornelius met op de pilaar ook kleine afbeeldingen van heiligen en pelgrims.

Het aantal deelnemers bedroeg 52. Het was de laatste dag van een lange koudeperiode, met het weer hadden we het duidelijk minder goed getroffen. Het sneeuwde zelfs nog een beetje. Onze gidsen waren de heer René Claeys, die als Vlaamse militair gediend had in Vogelsang, en de heer Jost Stodt, die in Maastricht geneeskunde had gestudeerd. De gids in Kornelimünster was de heer Herbert Wilms van de Heimatverein Kornelimünster.

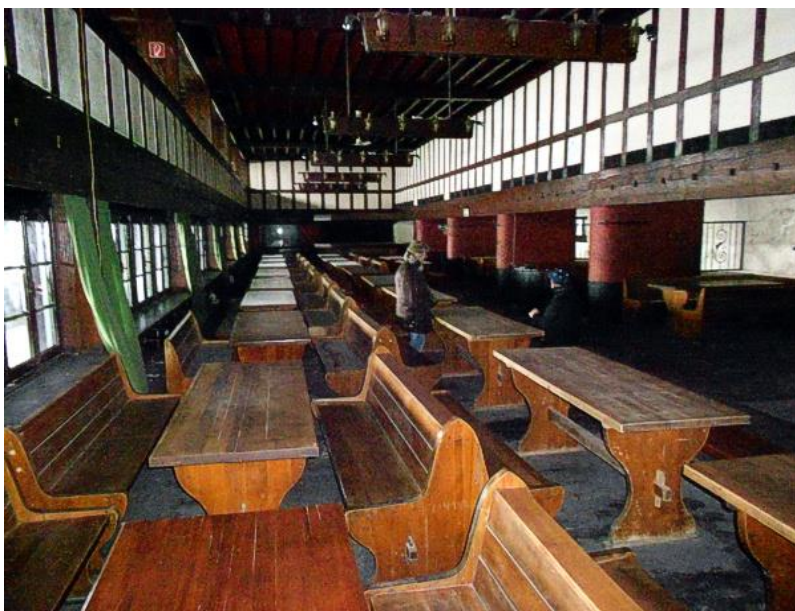

De (naoorlogse) kazerne

Het complex "Vogelsang" van de architect Clemens Klotz

"Burgschänke" nu

Interieur van de eetzaal van de "Burgschänke" omstreeks 1938

"Burgschänke" omstreeks 1938

Benediktiner Abtei Kornelimünster

Het "Kölner Tor"

De 1000 jaar oude crypte van de bergkerche St. Stephanus

Interieur van de St. Korneliuskirche

Huizen aan de markt van Kornelimünster

LGOG STUDIEREIS 2013 NAAR MECKELENBURG VORPOMMERN

Jan Vissers

Van 13 april 2013 t/m 18 april 2013 nam de schrijver dezes deel aan de studiereis van het Provinciale LGOG naar Noord-Duitsland. Bezocht werd met name het hertogdom Meckelenburg, met de steden Lübeck, Rostock, Schwerin en Güstrow.

Op zaterdag 13 april werden we opgehaald vanaf de parkeerplaats bij "De Koel". Deze keer hadden wij geluk door als laatsten op te stappen en werd ons het ritje door Limburg bespaard. Vanuit Venlo reden we gelijk de Duitse Autobahn op richting het noorden. Via diverse "Raststätten" arriveerden wij tegen de avond in onze residentie voor de komende dagen, het monumentale en stijlvolle Hotel "Schloss Wedendorf" waar vroeger de vorsten van Bernstorff en Bülow verbleven. Het plaatsje Wedendorf ligt in de voormalige DDR, zo'n 60 kilometer ten zuid-oosten van Hamburg. Dit voormalige kasteel stamt uit de 16^e eeuw. Tussen 1997 en 2001 werd het helemaal gerenoveerd en omgebouwd tot een viersterren hotel. Het was er goed toeven in stijlvolle ruime kamers. Het restaurant was gevestigd in de voormalige kelders van het slot. Dat we in de voormalige DDR verbleven was duidelijk zichtbaar aan de soberheid van de vele dorpjes en de verlatenheid die het landschap uitstraalde. Grote groene velden met weinig activiteit, geen of weinig veeteelt. Door het glooiende karakter, afgebakend met wallen, bosjes en struiken, maakte het wel een vriendelijke indruk, waar het voor het vele aanwezige wild goed toeven was.

De eerste excursiedag was gewijd aan de verre historie van de streek. Al tijdens de vroegere volksverhuizingen verlieten de Germanen het huidige Meckel**en**burg. Hun plaats werd ingenomen door de Slavische stam van de Obotriten. In veel namen van personen en plaatsen is nog de Slavische herkomst herkenbaar. De uitgangen ...trow en ..in zijn er nog voorbeelden van. We bezochten bij Gross-Raden een oude, herbouwde, nederzetting van de Obotriten. Gelegen op een schiereiland is daar een volledige nederzetting herbouwd, compleet met omwalling, huizen,

werkplaatsen en een burcht, of heiligdom. Men kan zich een duidelijk beeld vormen van de dagelijkse gang van zaken in die tijd. De aanwezigheid van een marktplaats duidt op de dan al aanwezigheid van handel. Daarna ging de reis naar het plaatsje Güstrow, dat tussen 1556 en 1695 een van de twee hoofdsteden van Meckelenburg. Ook hier maken we, net zoals in de andere te bezoeken steden kennis met de baksteenarchitectuur, zo kenmerkend voor deze streek. Met twee gidsen maken we een stadswandeling en bezoeken we de Dom met zijn schitterende grafmonument van de hertogen van Meckelenburg-Schwerin en het ingetogen beeld: "Der Schwebende" van Ernst Barlach. Zijn kunst werd door de nazi's als "entartete kunst" bestempeld. Het beeld werd in 1941 omgesmolten tot oorlogstuig. Gelukkig had men de oorspronkelijke mallen stiekem bewaard zodat na de oorlog een nieuw beeld gegoten kon worden. In de Sint Gertrudiskapel was een zeer fraaie collectie werken van Barlach te bezichtigen. Op 2 mei 1945 viel de stad zonder strijd in handen van de Russen. Dit had tot gevolg dat er relatief weinig oorlogsschade was. De wandeling eindigde bij het renaissance-kasteel ten zuiden van de oude kern.

Ons hotel "Wedenhof".

De tweede dag werd helemaal aan Lübeck besteed. Lübeck werd in de 8^e eeuw door de Slaven gesticht (Liubice). De stad werd in 1226 door keizer Frederik II tot vrije rijksstad verheven. In de loop der tijden ontwikkelde de stad zich tot de belangrijkste Hanzestad. In de Tweede Wereldoorlog werd de stad zwaar getroffen door de geallieerde bombardementen maar gelukkig zijn veel gebouwen toch weer in de oude staat hersteld. Onze stadswandeling begint bij de beroemde “Holstentor”. Dit laat-gotisch bouwwerk bestaat uit twee torens met een poort ertussen en werd in de 15^e eeuw gebouwd. Tegenwoordig staat de poort op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO. Bekend is ze ook door de verschillende afbeeldingen op munten en postzegels. Gelijk al een voorbeeld van de baksteengotiek. Onder leiding van een gids werd een wandeling gemaakt door de oude binnenstad en langs de voormalige haven. Het voordeel van Lübeck is dat alles redelijk compact bij elkaar ligt; verbonden door allerlei sluipteggetjes. Via het riviertje “De Trave” is de stad verbonden met de open zee en de Oostzee. Op de markt met zicht op het oude stadhuis werd er in de buitenlucht geluncht. ’s Middags ging de wandeling verder langs de vele gebouwen kenmerkend voor de baksteengotiek. Ondertussen wist de gids nog van alles te vertellen over beroemde inwoners van de stad waaronder Thomas Mann, Willy Brandt en Günther Grass, alle drie Nobelprijswinnaars. De dag werd afgesloten met een rondvaart om de oude stad. Op deze manier konden we een goede indruk krijgen van de grootte en omvang van de oude stad in de middeleeuwen.

De derde dag startte met een bezoek aan de voormalige cisterciënzerabdij te Doberan. Van het geweldige kloostercomplex is alleen de imposante abdijkerk over. Een merkwaardig gezicht, zo’n grote kerk midden in het niemandsland. Volgens de traditie van de Cisterciënzers werd de abdij gebouwd in een ontginningsgebied, tegelijkertijd was ze echter ook een christelijk bolwerk in een onderontwikkeld gebied. Voor het knekelhuis (!), uiteraard ook een van wel of niet geglazuurde baksteen opgetrokken gebouwtje, werd de groepsfoto gemaakt. De kerk bevat nog vele prachtige kunstvoorwerpen uit de voor-reformatische tijd, waaronder diverse altaren en grote kruisbeelden. Daarna ging de reis verder naar de levendig haven- en universiteitsstad Rostock in de voormalige DDR. De stad is werkelijk schitterende herbouwd en in oude luister

hersteld. Onder leiding van twee stadsgidsen werd ook hier de oude binnenstad verkend.

Alweer de laatste dag, nu op weg naar Schwerin, gesticht door het al vaker genoemde Slavische volk, de Obotriten, hoofdstad van Meckelenburg-Vorpommern. Hier bezoeken we de grootste bezienswaardigheid van de stad namelijk het kasteel stammend uit de Middeleeuwen. Het is momenteel nog gedeeltelijk in gebruik als deelstaatparlement maar is voor een groot gedeelte, evenals de tuinen, te bezichtigen voor het publiek. Voor de Oranjes is dit kasteel van belang omdat prins Hendrik, gemalin van koningin Wilhelmina, hier opgroeide. Het immense kasteel, met zijn nog veel compleet ingerichte kamers, bood een goede kijk op het adellijke leven in de 18^e en 19^e eeuw. Tevens was er een tentoonstelling van schitterend Meissenporcelein ingericht.

Kasteel waar Prins Hendrik opgroeide

Van hieruit ging de reis terug naar Lübeck waar een vrije middag gepland stond. Wij zelf maakten van de gelegenheid gebruik om het museum "Behnhaus Drägerhaus" te bezoeken, een oud herenhuis,

met een mooie collectie expressionistische kunst. Daarna was het tijd voor een terrasje en uiteraard een bezoek aan Café Niederegger, waar de wereldberoemde marsepein geproefd en gekocht werd.

De laatste dag was weer helemaal ingenomen door de terugreis, richting Limburg. Via de Duitse autobahnen bereikten we tegen 18.00 uur Venlo waar we in restaurant “Valuas” het gebruikelijke, altijd voortreffelijke, afscheidsdiner nuttigden. Hier werd door een van de reisgenoten ook nog uitgebreid stil gestaan bij het werk van de reiscommissie en werd de reisleiding, te weten de heer Antoin Jacobs en mevrouw Joke Jongeling hartelijk bedankt voor de prima begeleiding van deze reis. Niet alleen hadden zij gezorgd voor een prima programma en voor goede plaatselijke gidsen maar werden we door henzelf ook al uitgebreid ingelicht over de geschiedenis van de te bezoeken plaatsen. De oude historie, de middeleeuwen, maar ook die nieuwe geschiedenis van de streek Meckelenburg-Vorpommern kwamen uitgebreid aan bod. Werden we toch weer mooi een stukje wijzer.

Tenslotte moet ook niet ongenoemd blijven het vervoer per luxe touringcar door de firma “Het Zuiden” geleverd met chauffeur Harrie. Deskundig en hulpvaardig zoals altijd. Op deze manier kwam een einde aan weer een prima LGOG studiereis, een gemiste kans voor al diegene die niet deelgenomen hebben.

WANDELING DOOR GRIENDTSVEEN

Marcel van de Munckhof

*Wandeling door Griendtsveen in het kader van 150-jaar LGOG
Gehouden op zaterdag 25 mei 2013*

Terwijl in grote delen van Limburg de wolken vochten met de zon, scheen in Griendtsveen op zaterdagmiddag 25 mei het zonnetje volop. In het kader van het jubileumjaar van het LGOG organiseerde de kring Ter Horst een wandeling door Griendtsveen. De heer Wien van Mullekom (Gebbel) was door het bestuur van de kring bereid

gevonden om de groep te begeleiden. Met een dertigtal belangstellenden gingen we in de middaguren op pad.

De geschiedenis van Griendtsveen, in het westelijke deel van de huidige gemeente Horst aan de Maas (en daarmee ook het westelijke deel van de kring Ter Horst), is nauw verweven met de ontginning van de Peel. De spoorlijn van Eindhoven naar Venlo, aangelegd in 1866, was van groot belang bij de ontginning van het veengebied.

Aannemer van deze spoorlijn was Jan van de Griendt (1804-1882), een koopman uit Den Bosch. Hij was in 1853 een van de oprichters van de "Maatschappij tot ontginning en vervening van de Peel", later omgedoopt in "Maatschappij Helenaveen". Van de Griendt stichtte het dorp Helenaveen; zijn zoons Jozef en Eduard zetten zijn werk voort en stichtten rond 1885 het dorp Griendtsveen. Het dorpje heeft een zeer schilderachtige ligging en een beschermd dorpsgezicht.

De schrijver Toon Kortooms ligt in Griendtsveen begraven op het kerkhofje achter de kerk. Zijn vader was directeur van het Deurnese gemeentelijke veenbedrijf. Dat bedrijf en zijn ouderlijk huis stonden "nog net" in de gemeente Deurne, maar vlakbij Griendtsveen. Zijn sociale leven speelde zich dus af in het dorp Griendtsveen.

De tocht begon met een bezoek aan het graf van de schrijver; hierna werd de kerk van de H. Barbara nog bezocht en vervolgens gingen we op pad met Gebbel. De wandeling voerde langs de villa's van de familie Van de Griendt, de arbeidershuisjes en de zogenoemde "twaalf apostelen" (oorspronkelijk twaalf huisjes voor het kader van de fabriek). Tijdens de wandeling lardeerde Gebbel het verhaal met talrijke anekdotes en wetenswaardigheden. Verschillende kanalen stromen door en langs het dorp. Een blik werd nog geworpen op de plaats waar het haventje was, de turfstrooiselfabrieken en de verschillende uitspanningen, schafketen en dergelijke.

Bij het beeld van Eduard van de Griendt eindigde na bijna twee uur de tocht. In Herberg De Morgenstond werd tenslotte nog nagepraat onder het genot van een kopje koffie met Limburgse vlaai.

Het voormalige ziekenhuisje achter de school

Eduard van de Griendt en Gebbel

Voor de St. Barbarakerk

ZOMERAVONDWANDELING ZWARTE PLAK

Marcel van den Munckhof

De traditionele zomeravondwandeling van LGOG Kring Ter Horst werd voor de editie 2013 gehouden op 3 juli in het gebied van de Zwarte Plak. Bijna honderd personen hadden gehoor gegeven (voor de statistici: 97) aan de oproep om de wandelroute mee te lopen onder leiding van de gids, de heer Jan Philipsen. De heer Philipsen is woonachtig in Kronenberg, is lid van stichting Groengroep Sevenum en voorzitter van de stichting CEZP (Cultureel Erfgoed Zwarte Plak).

Na een korte introductie ging de groep op weg naar de overkant van de Midden Peelweg, op zoek naar het "oer-Peelandschap" op de grens tussen de kernen America en Evertsoord. Na het ijstijdvak, dat ongeveer 11.500 jaar geleden eindigde, was er een poolwoestijn waarin een gesloten plantendek ontbrak. Er zijn toen zandduinen gevormd die weliswaar gedeeltelijk verweerd zijn, maar vaak toch nog in het landschap aanwezig. Deze iets hogere en droge zandige bodem was minder geschikt voor landbouw en is daarom niet ontgonnen. In 1933 werd de start van de ontginning ingeluid door de latere naamgever burgemeester Everts. Hij zette symbolisch de eerste spade in de Sevenumse Peel ten zuiden van de Zwarteplakheide. Besloten werd de top van de parabool zandduin die bestaat uit relatief onvruchtbare zandgrond, niet mee te ontginnen maar de grond te gebruiken als vulaarde voor woning- en wegenbouw. Al snel nadat deze kleinschalige zandwinning in de jaren 50 begon, ontdekte men vuurstenen artefacten en werd dit gebied tot monument verklaard; vanaf deze tijd bleef dit terrein onberoerd.

Op de plek waar in de toekomst een herinnering zal komen aan "de Kameel van de Peel" werd halt gehouden en werd het landschap besproken. Ook werd uitleg gegeven bij de verschillende mogelijkheden en ontwikkelingen die – mede door de stichting Cultureel Erfgoed Zwarte Plak – geïnitieerd worden. Vlakbij deze plaats ligt de boerderij "de Antoniushoeve" waar in de Tweede Wereldoorlog geallieerde piloten en Joden onderdak en bescherming geboden werd. In de smalle strook van de

Zwarteplakheide zijn de sporen van de uitgegraven schuilplekken nog steeds zichtbaar.

De wandeling werd vervolgd via de zuidzijde van het golfterrein. De korte route kon hier beëindigd worden – het was immers 20h45 – maar belangstellenden voor een letterlijk hoogtepunt – en dat waren de meesten – gingen vervolgens nog genieten van een weids uitzicht vanaf het hoogste punt van het golfterrein. Omdat het uitzonderlijk goed weer was, scheen het licht mooi over het landschap wat talloze mooie plaatjes opleverde.

Om 21h20 was iedereen weer terug van de wandeling en hadden we er totaal iets meer dan zeven kilometer op zitten. Het weer bleek ons gunstig gezind te zijn geweest want ondanks het feit dat het een half uurtje voordat de wandeling begon nog lichtjes regende, is het de hele tocht droog gebleven en konden de meegebrachte paraplus als wandelstok gebruikt worden. De tocht werd afgesloten met een oprecht en luid applaus voor de gids die iedereen nog een "landschaproute" aanbood.

150 JAAR LGOG

Marcel van den Munckhof

Het LGOG bestaat 150 jaar. En dat is bij geen enkel lid onopgemerkt gebleven: regelmatig staan er artikelen in de regionale pers, zijn er speciale jubileumactiviteiten en daarnaast wordt in de "eigen" media ook aandacht gevraagd voor deze

Op 12 januari werd in Eijsden het startschot gegeven voor de feestelijkheden. Vervolgens heeft elke onderdeel van de vereniging een speciale activiteit voor alle leden georganiseerd; de kring Ter Horst heeft in Griendtsveen een wandeling georganiseerd eind mei. Ook zijn er talloze tentoonstellingen en studiedagen georganiseerd.

Het hoogtepunt van de feestelijkheden was in juni met een academische zitting in het Gouvernement. Een week eerder werd ik, als lid van het Hoofdbestuur, door de voorzitter gebeld met de vraag of ik op dinsdag 25 juni beschikbaar was. Om drie uur zou door de Gouverneur, drs. Th. Bovens, de oorkonde worden uitgereikt die behoort bij de toekenning van het predicaat *Koninklijk*. Zijne Majesteit de Koning heeft namelijk besloten het LGOG het recht te verlenen tot het voeren van dit predicaat; het is bovendien het eerste predicaat dat koning Willem-Alexander heeft verleend. De richtlijnen om in aanmerking te komen voor het mogen voeren van dit predicaat vereisen onder meer dat een organisatie minimaal honderd jaar bestaat en een eerste of vooraanstaande positie inneemt ten opzichte van andere verenigingen op dit gebied.

Die middag werden we – de leden van het Hoofdbestuur en de directeur van het Bureau – ontvangen door de Gouverneur met koffie en vlaai. In de kamer van Gedeputeerde Staten, met uitzicht op de Maas, werd gesproken over de rol van het LGOG (die heel bekend is bij de Gouverneur niet alleen omdat hij erelid is maar ook is hij al langer dan 25 jaar lid; daarnaast heeft de heer Bovens een achtergrond als afgestudeerd historicus). Hierna werd verteld over de toekenning – op 27 mei heeft de Koning hiervoor getekend. Vervolgens werden de stukken door de Gouverneur en de voorzitter ondertekend en hierna werd de "statiefoto" gemaakt. Vanaf dit moment mag de vereniging de titel *Koninklijke LGOG* dus voeren!

Enkele dagen later waren we opnieuw te gast in het Gouvernement. Op 28 juni was de academische zitting. Tweehonderd leden hadden zich aangemeld. Naast een aantal hoogwaardigheidsbekleders zoals de Gouverneur, maar ook de burgemeester van Maastricht en de bisschop van Roermond en ereleden, waren er vele "gewone" leden; van onze kring telde ik acht aanwezige leden.

Het eerste deel van het programma werd bijgewoond door de beschermvrouw van ons genootschap, Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix; onze oud-koningin was speciaal voor de gelegenheid naar het zuiden van de provincie gekomen. Na welkomstwoorden van de Gouverneur van Limburg en onze voorzitter Karel Majoor volgde in enige korte sessies een nadere toelichting op het verschijnen van de boekenreeks *Limburg, een geschiedenis* en werden in vogelvlucht de contouren van Limburg vanaf de verre oudheid tot omstreeks 1500 behandeld. Het eerste exemplaar van deel één – meer dan 500 pagina's! – werd aan Prinses Beatrix overhandigd. Voorzitter Majoor sprak de hoop uit dat er op een ander moment de gelegenheid zou zijn om de delen twee en drie te mogen aanbieden.

In de pauze heeft de prinses zich nog onderhouden met de auteurs; hierna ging Prinses Beatrix weer richting Den Haag en werd het programma vervolgd met de derde Habetslezing. Deze werd uitgesproken door Prof. Dr. Joep Leerssen onder de titel *Het Geheugen, en hoe het Limburgs werd*. Op een aansprekende manier vertelde Leerssen over de manier waarop geschiedenis zich in het geheugen van mensen vormt en welke externe factoren daarbij een rol spelen. Na de lezing werd de middag afgesloten met een hapje en drankje.

De afsluitende bijeenkomst is op 7 december in Ottersum; onze leden ontvangen daarvoor een uitnodiging; voor een overzicht van alle activiteiten kijk op www.lgog.nl.

DE GESCHIEDENIS VAN HET LANDSCHAP IN HORST AAN DE MAAS

Een multimediapresentatie

Jan Duijf

Al eerder besteedde ons blad aandacht aan het historische landschap in Horst aan de Maas.

Dat heeft er onder meer toe geleid dat het bestuur druk doende is met de voorbereiding van een wintercursus over het historische landschap in Horst aan de Maas.

Dat het onderwerp historisch landschap volop in de belangstelling staat, moge blijken uit het feit dat er onlangs bij een zomeravondwandeling over de Zwarte Plak 97 deelnemers konden worden geteld.

Op www.landschaphorstaandemaas.nl toont de stichting Landschap Horst aan de Maas een multimediapresentatie over de geschiedenis van het landschap in onze gemeente. In woord en beeld wordt uitgelegd wat de invloed van de natuur en de mens op ons landschap in de loop van de tijd is geweest.

Door met deze presentatie te komen steekt de stichting in zekere zin haar nek uit, want het is bij mijn weten voor het eerst dat een poging tot een integrale beschrijving van de geschiedenis van ons landschap wordt gedaan. De vraag is nu in hoeverre u zich kunt vinden in het door het Landschap Horst aan de Maas gepresenteerde geschiedbeeld, of dat u elementen mist, eventueel andere accenten wilt zetten en of u de gekozen vormgeving al dan niet waardeert. Graag wil ik u uitnodigen om uzelf een mening te vormen over deze presentatie en hiervan aan de redactie van dit blad kond te doen.

Onder het bekende motto 'geschiedenis is een discussie zonder einde', en dit geval mijns inziens een bijzonder interessante en nuttige, wil ik u daarom vragen om schriftelijk te reageren op de vorm en inhoud van de presentatie. In de volgende INFO zullen we dan op het onderwerp terugkomen.

Op donderdag 1 augustus ontvingen wij het bericht van het overlijden op 30 juli van de heer Jan Sleutels uit Sevenum. De heer Sleutels was bestuurslid van LGOG Kring Ter Horst van 1992 tot en met 2000. In die hoedanigheid heeft hij zich, samen met de andere bestuursleden, ingezet om de vereniging te laten bloeien en groeien. Het Bestuur en de leden van LGOG Kring Ter Horst zijn hem daar veel dank voor verschuldigd.

Bij de uitvaartplechtigheid op zaterdag 3 augustus in de parochiekerk van Sevenum werd stilgestaan bij de talloze activiteiten van Jan Sleutels. Uit het gedachtenisprentje:

"Hoewel hij leek voorbestemd om de boerderij van zijn vader over te nemen, koos Jan een ander pad. Hij werd landmeter bij de Heidemij, ging later werken als uitvoerder in de wegenbouw en werd begin jaren '70 opzichter van openbare werken in de gemeente Sevenum.

Zijn grote liefde voor de natuur kwam in Sevenum goed tot zijn recht. Uitgestrekte velden en bossen, bermen, beken en heide: Jan maakte werk van zijn passie voor verantwoord natuurbeheer. Bij de zorg voor de natuur voegde zich als vanzelf de zorg voor cultureel erfgoed. Met zijn kennis van de geschiedenis van het leven in de Peel droeg hij bij aan tal van organisaties, waaronder Kruisen en Kapellen in Sevenum, wandelingen en rondleidingen in de Peel, Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap, Dorpseigene Sevenum en het LGOG."

Door ziektes werd hij de laatste jaren beperkt in zijn talloze activiteiten. De heer Sleutels is na een kort ziekbed op 81-jarige leeftijd overleden. Wij wensen zijn echtgenote, kinderen en kleinkinderen veel sterkte.

Namens het Bestuur en de leden van LGOG Kring Ter Horst

drs. Marcel van den Munckhof
voorzitter Kring Ter Horst

PROGRAMMA 2013-2014

11 september 2013: “Het Sevenumse wegennet” door Nel Verstegen.

6 november 2013: “Pruisische plakaten” door Louis Berkvens.

18 december 2013: “Kerkschatten van de Lambertuskerk” door Wim Moorman.

27 december 2013: Uitwisselingsexcursie.

29 januari 2014: “Leven en werk van Mgr. Schraven” door de heer Hermans en mevr. Grim.

12 maart 2014: Jaarvergadering.

9 april 2014: Lezing.

Wintercursus (dinsdagen): 14 en 21 januari en 4 en 11 februari 2014

MB Administratie

voor uw complete administratie

Marjo Beckers

tel. 077 - 397 17 12

e-mail: marjobeckers@hetnet.nl

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter:

Dhr. drs. M.P.G.M. van den Munckhof, (Marcel)
Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Tel: (077)3981833
vdmunckhofm@gmail.com

Secretaris en vice-voorzitter:

Dhr. P.J.T. Vissers, (Jan)
Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Tel: (077)3984140
secretariaat@lgogterhorst.nl

Penningmeester:

Dhr. P. Jakobs R.T., (Peter)
De Pelslap 7, 5961 LP Horst. Tel: (077)3985242
peter.jakobs@ziggo.nl

Lid:

Mw. W.J.G. Seuren-Keijsers, (Mien)
De Donckstraat 41, 5975 AB Sevenum. Tel: (077)4671443
pwa.seuren@home.nl

Lid:

Dhr. ing. P.J.M. Jakobs, (Pieter)
Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Tel: (077)3986873
lgog@lgogterhorst.nl

Lid:

Dhr. A.H. Snellen (Arie)
Nieuwe Baan 6, 5865 AN Tienray. Tel: (0478)692196
arie48@ziggo.nl

Lid:

Dhr. drs. X.C.C. van Dijk (Xavier)
St. Josephstraat 18, 5961 GM Horst. Tel: (077)4654354
x.van.dijk@raap.nl

Verspreiding convocaten/persberichten:

Dhr. drs. W.J. Moorman, (Wim)
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Tel: (077)3981606
wim.moorman@hetnet.nl